БҮГҮ ЧУРТТАРНЫҢ ПРОЛЕТАРИИЛЕРИ, КАТЫЖЫҢАР!

ШЫН

ВКП(б) ТЫВА ОБКОМУНУҢ, КЫЗЫЛ ХООРАЙ КОМИТЕДИНИҢ БОЛГАШ АЖЫЛЧЫ ЧОННАРНЫҢ ДЕПУТАТТАРЫНЫҢ ОБЛАСТЬ СОВЕДИНИҢ ОРГАНЫ

1925 чылда үндезилетиптеген

1951 август 19 ВОСКРЕСЕНЬЕ № 164 (2338)

ӨРТЭЭ 20 КӨП.

БО ХҮНГҮ СОЛУНДА:

ВКП(б) обкомунда болгаш облкүүскомда (1 арын).

ПАРТИИЖИ АМЫДЫРАЛ: **В. Түметей.**—Партия эге организацияларының ажылының деңнелин бедидер (2 арын).

МУРНАКЧЫ КӨДЭЭ (СУМУ) СОВЕТТЕРИ: **С. Красный**—Ильинка көдээ Советтиң ажылының дуржулгазы (2 арын).

М. Пылаев. — Бүгү колхозтарны дүжүт ажаап алыышкынынче (2 арын).

Колхозчу малчыннар (3 арын).

КИНО: «Бир өг-бүленің төөгүзү» (3 арын).

Аныяктарның болгаш студентилериниң үшкү бүгү-делегей фестивалинде (4 арын).

АКШ-тың чазаанга Польшаның чазааның нотазы (4 арын).

Вьетнамда дайын чорудулгазы (4 арын).

Пропагандистер дугайында хүн-бүрү сагыш салыр

Ленин—Сталинның партиязы коммунизм тургузуушкунунуң талазы-биле бодунуң бүгү ажыл-чорудулгазынга марксизм-ленинизмниң теориязын удуртулга болдуруп турар. Марксизм-ленинизмни, ниитилел хөгжүлдезиниң дугайында эртемни, коммунизм тургузуушкунунуң дугайында эртемни шиңгээдири күрүне болгаш партия тургузуунуң бүгү адырларының ажылдакчыларының эң-не бирги чергеде хүлээлгези болур.

Марксизм-ленинизмниң пропагандазын организастаарының дугайында, ажылчы чоннуң коммунистиг кижизидилгезиниң дугайында улуг сагыш салыышкынын партия чорудуп турар. Каадырларның, бүгү коммунистиң болгаш партия кежигүнү эвес активчилериниң теоретиктиг болгаш политиктиг белеткелин өстүреринге бүгү-ле аргалар бистиң чуртувуста тургустунган. Марксизм-ленинизмниң классиктериниң гениалдыг чогаалдары улустарның бүгү дылдарынга, оон иштинде тыва дылга хөй-хөй тиражтарлыг парлатынып турар.

Парткабинеттериниң, библиотекаларының калбак четкизи тургустунган. Университеттер, школалар база бөлгүмнер болгаш партия чырыдыышкынының оон-даа өске четкилери ажылдап турар.

Бистиң партиявыс пропагандистерниң хөй санныг армиязын өстүрүп, кижизиткен. Бо чылын бистиң областа 150 пропагандистер бүдүрүлгеден хосталгаш, бир ай хуусаалыг курска өөренгеннер, а эрткен чылын курстар дамчыштыр 254 пропагандистер белеткетинген. Областын пропагандистериниң ыракта хөй кезии ындыг курстарга өөренип эрткеннер. Чаа өөредилге чылында партия чырыдыышкынынга 500 чыгыы кижи ажылдаар. Оларының иштинден 360 кижи дээди болгаш ортумак өртемниг, пропаганда ажылынга дуржулгалыг эштер болуп турар, 404 коммунистер бар, оларның барык-ла шуптузу партия, совет ажылдакчылары, 92 башкылар, көдээ ажыл-агыйның специалистери 87, инженер-техниктер 18 кижи бар.

Бо чылын бистиң областа партия чырыдыышкынының четкизиниң калбарыышкыны болза, партия организацияларындан организастыг эки удуртулганы, политиктиг чырыдыышкынның идейлиг деңнелин улам бедидерин негеп турар. Партияның мурнунга пропагандистиң харыысалгазы улуг. Марксизм-ленинизмниң билиглериби-ле эки чепсегленген, делгем кругозорлуг, марксизм-ленинизмниң идейлерин школаларның болгаш бөлгүмнерниң дыңнакчыларының медерелинге киирип шыдаар—чүгле ындыг пропагандист бодунуң сорулгазын чедиишкиниг күүседип шыдаар. Чогуур негелденин деңнелинге турар төлээде, пропагандист болза, боду могаг-шылаг чок өөренир, бодунуң белеткелин экижидер херек. Ынчангаш, ВКП(б) райкомнары пропагандист каадырларның дугайында, оларның теоретиктиг болгаш методиктиг белеткелин доктаамал бедидер дээш большевикчи сагыш салыышкынны бичии-даа кошкадып болбас, оларның өөредилгезин-даа, ажылын-даа хүн-бүрү удуртур.

Пропагандист каадырларның белеткелин экижидериниң чугула чепсээ болза, ВКП(б) хооркомунун, райкомнарының чанында доктаамал ажылдаар семинарлар болур деп чүвени дуржулга көргүскен. Политшколаларга, бөлгүмнерге ээлчеглиг кичээлдерни чорударының бетинде олар марксизм-ленинизмниң классиктериниң чогаалдарының талазы-биле, кичээлдериниң методиказының айтырыгларының талазы-биле лекцияларны дыңнап алыр, найыралдыг дискусияларга киржир, пропаганда ажылының дуржулгазын солчур аргалыг болурлар. Партия организациялары ам дораан пропагандист каадырларны үлей тургузар, партия организациялары-биле кады партия чырыдыышкынының дыңнакчыларын чаңгыстап беседалажыр чурум-биле тодаргайлаарын, ынчангаш кижи бүрүзүнүң бо чылын өөренир черин баш бурунгаар шын шиитпирлээрин хандырарын пропагандистерге дагзыр херек. Моонбиле чергелештир пропагандистерниң семинарын планнаар. Семинарга номчуур темаларны болгаш лекция номчуур лекторларны хуусаазын көргүзүп турган айтыр.

Пропагандист каадырларга дузалаарының база бир чугула хевири—партия, совет органнарының удуртукчуларының илеткелдерин, а ол ышкаш методиканың айтырыгларын тургускан төвүлел хуралдарны кылыры болур.

Эрткен чылын Каа-Хем, Улуг-Хем районнарга дуржулга солчурувун төвүлел хуралдары болгулап тургулаан. Каа-Хем районга пропагандист эш Решетников бодунуң кичээлинге дыңнакчылардан ангыда, политшколаларның, бөлгүмнериниң пропагандистери олуруштуруп турган, а оон соонда кылган кичээлдиң талазы-биле сүме солчуушкунун организастап турган. Пропагандистер-биле эки ажылдың чижеткеринге өске-даа хөй парторганизацияларны адап болур. Бии-Хем, Эрзин партия райкомнары ышкаш өске-даа чамдык черлерде пропагандистер биле ажылды курстарже улус чорудары-биле, кашкыына семинарлар чорудуп каары-биле кызыгаарлатынар фактылар бар, а ВКП(б) Кызыл райкому эрткен чылдың дургузунда пропагандистериниң семинарын чүгле 1 катап кылган. Семинар белеткел чок болгаш эң-не куду деңнелге эрткен. Чамдык партия организацияларының пропагандистер-биле мындыг янзылыг багай ажылы кичээлдериниң теоретиктиг деңнелин кудуладырынга чедирген. Мындыг таварылгаларда дыңнакчыларның кичээнгейи кошкап, кичээлдер анаа-ла ёзу барымдаалаан чорукче шилчип турган.

Большевикчи пропагандист болза, революсчу теория партиянын ажыл-чорудулгазының практиказы-биле тудуш харылзаалыг деп чүвени дыңнакчыларга көргүзер ужурлуг, а партия организациялары болза, пропагандистериниң идейтеоретиктиг деңнелин доктаамал бедидер, партияның болгаш чазактың шиитпирлериниң дугайында, ажыл-агыйның ээлчеглиг сорулгаларының дугайында илеткелдерни организастаары чугула. Партканбинеттер пропагандистерге үргүлчүүн дузаламчызын көргүзер, мурнакчы дуржулгаларны байыдар болгаш нептередир, консультацияларга литератураларны хандырар хүлээлгелиг.

Пропагандистер дугайында хүн-бүрү сагыш салбышаан, партия организациялары болза, пропаганда ажылының шынары, оон идейлии хамыктың мурнунда пропагандистериниң составындан, лекторларның составындан кол хамааржырын черле уттуп болбас ужурлуг.

Чурттуң ховуларында

Иссык-Куль областың совхозтары бедик даглыг шөлдерде тарааның элбек дүжүдүн өстүргеннер. «Сухой хребет» деп эң улуг совхозтуң шөлдеринде комбайнёрлар Н. Гороховых, И. Юдин болгаш Ф. Михайличенко гектар санындан 120 пуд тарааны ажаап ап турар. «Каракол», «Ергогер» болгаш өске-даа ажыл-агыйлар эвээш эвес дүжүттү алганнар. Хөй-хөй көдээ ажыл-агый артельдери көк-тарааның болгаш кызыл-тастың байлак дүжүдүн өстүргеннер. Торбеевский районнуң көдээ ажыл-агый артелиниң хөй нуруузу бүгү шөлде чүс-чүс пуд дүжүттү ап турар, күзүн тарыыр кызыл-тастың гектар санындан 150 пудту «Кадыыр болгаш Маска» колхоз ажаап ап турар.

Колхозтар күрүнеге тараа дужаалгазын чорудуп турар.

Курскиниң чигир свёкла трестизиниң совхозтарында көк-тарааның, күзүн тараан кызыл-тастың болгаш арбайның ажаап алыышкыны төнген. Ук культуралардан бедик дүжүт алдынган. Тарылганың бүгү шөлүнге гектар санындан ортумаабиле чүс ажыг пуд тараа алдынган. «Большевик» совхозта гектар санындан 144 пуд күзүн тараан кызыл-тасты болгаш 15 пуд арбайны алган. Күрүнеге тарааны трестиниң ажыл-агыйлары энир чылгызындан чедиишкиниг дужаап турар. Бурятмоол АССР-ниң колхоз шөлдеринде дүжүт ажаап алыышкыны эрткен чылгыдазындан эрте эгелээн. Джидин, Бинур болгаш Иволгин аймактарда тарааны комбайн-биле ажаап ап турар.

Ажаап алыышкынның баштайгы хүнүнден эгелеп Алтайның колхозтары күрүнеге тараа дужаалгазын эгелээн. Белеткел пунктуларынче дүн-хүнү-биле тараа сөөрткен машиналар чоруп турар. (СЭТА).

ВКП(б) обкомунда болгаш облкүүскомда

Дүжүт ажаап алыышкынында чидириглерге удур демисел талазы-биле хемчеглер дугайында

Көдээ ажыл-агыйның область эргелели, ВКП(б) райкомнары болгаш райкүүскомнар «1951 чылда дүжүт ажаап алыышкынын чорудар болгаш көдээ ажыл-агый продуктуларының белеткелдериниң дугайында» ССРЭ-ниң Министрлер Чөвүлелиниң болгаш ВКП(б) ТК-ның доктаалын кончуг багай күүседип турар болгаш дүжүт ажаап алыышкынын кыска хуусаада, чидириг чокка чорударынга МТС, колхоз болгаш совхоз бүрүзүн өй-шаанда бүрүн белеткээринче чогуур хемчеглерни албааның ажылчы чоннар депутаттарының область Совединиң күүскому болгаш ВКП(б) обкомунуң бюрозу демдеглээн. Оон түннелинде дүжүт ажаап алыышкын ажылдарының баштайгы хүнеринден эгелээш, МТС-тернің, колхозтарның, совхозтарның ажаап алыышкынга чугула күженнишкинни база организастыг чорукту тургуспаан болгаш улуг чидириглерни болдуруп турар.

Бай-Тайга, Барыын-Хемчик, Сүт-Хөл, Чөөн-Хемчик, Таңды болгаш өске-даа районнарның элээн хөй шөлдүг тараалар бышкан турда-ла ону ажаап алырынче ам-даа эгелеп кирбээн, дүжүт ажаал алыышкының массалыы-биле калбартырынга айыылдыг оожургаашкынны болдуруп турар, тараа ажаап алырының бөдүүн машиналарын тараа кезеринче киирбейн, ажаап алыышкын ажылының хуусаазын узадып, оон-биле тараа сыпка турган-ла кагжап дүжеринге чедирип турар.

Тес-Хем МТС, «Өөк» совхоз болгаш колхозтарның хөй кезии комбайннарны база тараа ажаап алыр бөдүүн машиналарны тараа тудукчузу чокка ажылдадып турар, ынчаарга чамдык черлерде ол бар-даа болза, оларның тудуп чыгган тараалары чогуур өйүнде дүжүрбейн, ховуларга төктүр чорукка таварыштырып турар. Комбайннарны болгаш молотилкаларны шын эвес эптеп таарыштырганындан, шаңнарда болгаш шөлдерде тарааның кадагалалынга база учёдунга ажыл-агыйжы эвес болуп турарындан, багай септетинген автомашиналарга болгаш тергелерге тарааны сөөртүп турарындан тарааның чидириглери улуг болуп турар. Чамдык колхозтарда бөдүүн машиналар-биле кескен тарааларның сноптарын баглаарын чогуур өйүнде организаставаан, тарааларның кезилдезиниң, сарааттаашкынының болгаш бастырылгазының аразында үзүктелишкинни болдуруп, дүжүт ажаап алыышкынынга улуг чидириг таварыштырып турар болгаш тараа белеткелдеринге саат ужураштырып турар. Тес-Хем районда Ленин аттыг Молотов аттыг колхозтар сноп баглаарда хол дырбаажыг ажылдавайн, мажактарны дырбааштап бөлбейн турар.

Таңды, Чаа-Хөл, Чөөн-Хемчик, Тес-Хем, Барыын-Хемчик болгаш өске-даа районнарның партия, совет организациялары колхозтарга болгаш совхозтарга шыныглыг шаңнар, подтоварниктер, тараа кургадыр черлер тударын хандырбаан, оон түннелинде комбайннар-биле кескен тараалар шөлдерде ажык черлерде чыдар, ону арыглап, кургаткаш, күрүнеге дужаарының чогуур хемчеглерин албайн турарлар. Чижээ, Тес-Хем районда Ленин аттыг колхозтуң 5 тоннадан ажыг тараазы шык болгаш ужурунда күрүнеге дужаатынмэйн 7 хонук дургузунда тараа шөлүнде чыдар үүл бар.

Комбайн-биле ажаап алган тараалар саваңын болгаш погун шөлдерден чогуур өйүнде ажаап сарааттавайн, оон үрелип баксыраарынга чедирип, колхозтарга болгаш совхозтарга мал чемнери белеткээриниң курлавырын эвээжедип, ынчаарга Чаа-Хөл район тараа саваңын өртедирин болдуруп турган.

Дүжүт ажаап алыышкыныада ажылдап турар колхозчуларның, МТС-тер болгаш совхозтар ажылдакчыларының ортузунга политикмассалыг ажылдарны партия райкомнары болгаш партия эге организациялары кошкак калбартып, ховуларын дерип чепсеглевээн, уруглар яслилерин организаставаан. Дүжүт ажаап алыышкынын кыска хуусаада, чидириг чок чорудары дээш социалистиг чарышты калбартпаан.

ВКП(б) райкомнарының, райкүүскомнарның болгаш районнарның көдээ ажыл-агый килдистериниң чамдык удуртукчулары дүжүт ажаап алыышкынын кыска хуусаада чидириг чокка чорударынче чугула хемчеглерни албайн, дүжүттүн улуг чидириглери-биле кады ажаап алыышкын ажылдарының организастаашкынында болгаш чорудулгазында улуг четпестерниң фактылары-биле эптежип, ажылды үрей кылырларга тааржып, оон-биле күрүнеге, колхозтарга болгаш колхозчуларга улуг когаралды чедирип турар чорукту область Совединин күүскому болгаш ВКП(б) обкомунун бюрозу канчан-даа таарышпас деп санаан.

ВКП(б) обкомунун бюрозунун болгаш область Совединиң күүскомунун доктаатканы болза:

1. Ажаап алыышкын ажылдарының организастаашкынында болгаш чорудуушкунунда бар болуп турар четпестерни узуткаарын, ажаап алыышкынның бүгү-ле бар бөдүүн машиналарын ажылга киирерин болгаш комбайннарның четче болгаш бедик бүдүрүкчүлүг ажыглалын хандырарын, ажаап алыышкын ажылдарының шычары дээш хыналданы күштелдирерин, ажаап алыышкынга болгаш тарааларлың бастырылгазынга, тарааның сөөртүлгезинге база кадагалалынга дүжүттүн чидириглерин болдурбазынче өй-шаанда хемчег алырын көдээ ажыл-агыйның область эргелелинге, совхозтар трестизинге, ВКП(б) райкомнарынга болгаш райкүүскомнарга дааскан.

2. Көдээ ажыл-агыйның область эргелелинге, совхозтар трестизинге, ВКП(б) райкомнарынга болгаш райкүүскомнарга даасканы болза:

а) комбайннар-биле тараалар кестиреринге участоктарны колхозтарга болгаш совхозтарга өй-шаанда белеткээрин, тараа кестирилгезинге ооргалар кылыр, тараа мажаан ховуга артырар, тарааны четче эвес бастырар болгаш тарааны үүрмектеп чуурар чорукту болдурбазын, чогуур санныг колхозчуларны, ол ышкаш комбайн чоруп турда бункерден тараа дүжүреринге болгаш саваңны база тараа погун өйшаанда ажаап алырынга транспорт херектерин комбайн агрегадының бүрүзүнге быжыглаар;

б) тараа кезер бөдүүн машиналар тарааны кезери-биле дораан сноптарны баглаарын, оларны бөле салырын, ол ышкаш тарааларның бастырылгазын организастаар;

в) тараазын кескен бүгү ховуларда төгүлген мажакты ыяавыла бөлерин, тарааны комбайн-биле кескен соонда саваңны болгаш покту бүрүнү-биле бөлер болгаш сарааттаарын, тараазын ажаап алган ховуларны колхозтар даргалары, совхозтар директорлары ыяавыла хүлээп алырын, ол ажылдарны чоруптааанда ховуларны хүлээп алыр чорукту болдурбазын хандырар;

г) бүгү колхозтарга болгаш совхозтарга тарааның ыяавыла деңзилээшкинин чорударын хайгаараарын, ылаңгыя шаңнарда болгаш ховуда тарааларның шынгыы учёдун база кадагалалын хандырар, оон хыналда чок кадагалалын болдурбас;

е) тараа сөөртүрүнге үндүрүп берип турар автотранспорттуң бедик бүдүрүкчүлүг ажыглалын организастаар, тарааны чүдүрер болгаш дүжүрер үеде машиналарның халас турар чоруун болдурбас, күрүнеге дужаар тарааны чүдүреринге чугула санныг автомобиль болгаш аът транспорттун колхозтардан үндүрүп бээр.

3. Август 20-ден орай эвесте колхоз болгаш совхоз бүрүзүнге бөдүүн хевирлиг тараа кургадыр черлерни, подтоварниктерни болгаш шыныглыг шаңнарны тургузарын. МТС-тиң тараа арыглаар нарын машиналарынче онза кичээнгей салып, тараа арыглаар бүгү-ле нарын машиналарның дүн-хүн иштинде ажылын организастаарын болгаш кандыг-даа хүнде шынгыы график ёзугаар күрүнеге тараа дужаалдазын хандырарын көдээ ажыл-агыйның область эргелелинге, совхозтар трестизинге, ВКП(б) райкомнарынга болгаш райкүүскомнарга дааскан.

4. Дүжүт ажаап алыышкынының шынары дээш колхозчуларның, ховуу бригадаларының бригадирлериниң, колхозтар даргаларының, комбайнёрларның, МТС-тер болгаш совхозтар директорларының харыысалгазын бедидер сорулга-биле:

а) ажаап алыышкын ажылдарын шынар чок чорудар болгаш ажаап алыышкынга база сөөртүлгеге тараа чидириин болдурар колхозчуларга болгаш ховуу бригадаларының бригадирлеринге көдээ ажыл-агый артелиниң Уставын ёзугаар чогуур хемчеглерни хүлээдирин колхозтар баштаар черлеринге сүмелээн;

б) «1951 чылда дүжүт ажаап алыышкынын чорудар болгаш көдээ ажыл-агый продуктуларының белеткелдериниң дугайында» ССРЭ-ниң Министрлер Чөвүлелиниң болгаш ВКП(б) ТК-ның 1951 чылдың июнь 15-те үндүрген доктаалы шынгыы барымдаалап, боттарының бурууза биле ак-сеткилдиг эвес ажааган участоктарының дугайында комбайнёрларга төлээр төлевирни 30 хуу чедир кудуладырын МТС-тер болгаш совхозтар директорларынга дааскан;

в) дүжүт ажаап алыышкынының шынарының дугайында чогуур хыналданы хандырбаан МТС-тер директорларының, улуг агрономнарның болгаш улуг механиктериниң комбайн-биле ажаап алыышкын планын ажыр күүсеткени дээш шаңналдар алыр эргезин, ынчаарга совхозтар директорларының, улуг агрономнарның болгаш улуг механиктериниң күрүнеге тараа дужаалдазының планын күүсеткени дээш шаңналдар алыр эргезин казырын көдээ ажыл-агыйның область эргелелинің начальниги эш Цевменкога, совхозтар трестизинин директору эш Софьинге дааскан.

Ажаап алыышкын үезинде болдурган чидириглер дугайында шуут харыысалгалыг болурун МТС-тер болгаш совхозтар директорларынга, колхозтар даргаларынга болгаш трактор ажылдарының шынары дээш хыналда талазы-биле күрүне инспекторларынга сагындырган.

5. Илереткеч четпестерни узуткаарынга чугула хемчеглерни ол-ла черинге доп-дораан албышаан, колхоз болгаш совхоз бүрүзүнге ажаап алыышкын ажылдарын чорудуп турарының шынарының дугайында доктаамал хыналда тургузарын, ажаап алган шөлдерни, ажаап алыышкынның болгаш бастырылганың шынарын, колхозтарда, совхозтарда болгаш белеткел пунктуларында тарааларның кадагалал, камгалалының байдалын боттары шуут хынаарын ВКП(б) райкомнарының секретарьлерининге, райкүүскомнар даргаларынга, районнарның көдээ ажыл-агый килдистериниң эргелекчилерининге дааскан.

6. Колхозтарга, совхозтарга дузалаар сорулга-биле ажаап алыышкынның бүгү үезинде партия, совет активин командировкаладырын, ховуу турлагларын дерип чепсеглээр, уруглар яслилерин организастаар, ховуу болгаш трактор бригадаларынга масса-политиктиг ажылды, солун номчулгазын, бюлетеньнер үндүрерин, ажылдарның көргүзүглерин азар талазы-биле колхозтарга болгаш совхозтарга дузаламчы көргүзерин, колхозчулар, МТС-тернің болгаш совхозтарның ажылдакчы бүрүзү дүжүт ажаап алыышкынын чидириг чокка чедиишкиниг чорударын болгаш тараа белеткелдериниң күрүне планын 1951 чылдың сентябрь 20-ден орай эвесте күүседирин хандырып, бүдүрер ажылдың хүн болгаш ээлчег нормаларының болгаш алган социалистиг хүлээлгелериниң долдур болгаш ажыр күүселдезин чеьдип алырын ВКП(б) райкомнарынга дааскан.

7. Бо чугула херекке ВКП(б) райкомнары болгаш райкүүскомнар удуртулганың деннелин бедидип, дүжүт ажаап алыышкынын болгаш тараа белеткелдерин удуртурунуң херээнге чугула күженнишкинни болгаш организастыг чорукту районнарга, колхозтарга, МТС-терге болгаш совхозтарга тургузарын область Совединиң күүскому болгаш ВКП(б) обкомунуң бюрозу ВКП(б) райкомнарындан болгаш райкүүскомнардан негээн.

Дүжүт ажаап алыышкынында четпестерни узуткаар

ЧАА-ХӨЛ. (Телефон-биле). Эрткен чылга бодаарга бо чылын Чаа-Хөл районнуң колхозтарының тараалары дыка чаагай болган.

Районнуң чамдык колхозтары дүжүт ажаап алыышкынынче август 3-тен эгелеп кирген. Ол хирезинде 235 гектар тарааны кескен болгаш 113 гектар черниң тараазын бастырган. «Бай-Булун» колхоз 13 ажыл хүнүнде чүгле 12 гектар черниң тараазын кескен, Шверник аттыг колхоз чүгле 5 гектар черниң тараазын кескен. Өске-даа колхозтар шак ындыг байдалдыг ажылдап турар. Моон алгаш көөрге, районнуң колхозтарында дүжүт ажаап алыышкынының темпизи кончуг оожум чоруп турар деп чүве тодаргай болур-дур.

Колхозтарның тараа ховуларында күш-ажылды четпес организастап турар. Күрүнеге тараа дужаарының ай графигин кайы-даа колхозтар күүсетпейн турар. Дүжүт ажаап алыышкынынче күш-ажыл кылып шыдаар бүгү колхозчуларны мобилизастап киирбээн. «Бай-Булун» колхозта 65 кижиден чүгле 33 кижи, ол ышкаш «Тиилелге» колхозта 43 кижиден чүгле 20 кижи дүжүт ажаап алыр ажылда киржип турар.

Ынчангаш дүжүт ажаап алырын болгаш күрүнеге тараа дужаар ажылды дүргедедир төлээде, колхозчуларның организастыг, чангыс дембилелиг ажылдаар чоруун хандырары онза негетинип турар.

Л. АДЫГЖЫ.

Областың районнарында дүжүт ажаап алыышкынының чоруп турарының дугайында медээ
(Август 15-те хуу-биле)

Районнар аттары	Нинти кескен тараа	Оон иштинде колхозтар
Улуг-Хем	12,8	14,2
Эрзин	7,6	8,0
Кызыл	6,3	6,4
Чаа-Хөл	5,6	6,9
Чөөн-Хемчик	4,2	5,0
Каа-Хем	2,8	2,8
Таңды	1,2	1,2
Сүт-Хөл	2,7	3,8
Бии-Хем	0,5	0,5

Областың районнарында күрүнеге тараа дужаалгазының чоруп турарының дугайында медээ
(Август 15-те хуу-биле)

Районнар аттары	Күүсеткен хуузу
Улуг-Хем	8,0
Тес-Хем	5,2
Барыын-Хемчик	3,0
Каа-Хем	1,6
Чөөн-Хемчик	1,4
Чаа-Хөл	0,8
Бии-Хем	0,3

Сиген ажаап алыышкынының, мал чеми силостаарының чоруп турарының дугайында медээ
(Август 15-те хуу-биле)

Районнар аттары	Нинти белеткээн сиген	Оон иштинде шиитпирлиг малынга	Салган силос
Өвүр	210,0	88,0	—
Тожу	175,1	82,8	—
Чаа-Хөл	99,7	97,9	173,0
Бай-Тайга	83,3	45,8	—
Каа-Хем	79,5	76,4	76,3
Сүт-Хөл	76,1	97,8	110,0
Чөөн-Хемчик	74,6	151,2	87,6
Бии-Хем	72,1	65,7	91,1
Таңды	61,8	52,3	71,5
Улуг-Хем	58,2	68,5	108,1
Тес-Хем	50,5	57,7	77,5
Кызыл	38,3	47,6	53,8
Барыын-Хемчик	37,3	70,2	568,0
Эрзин	33,4	58,0	32,0
Тере-Хөл	16,1	22,7	—

ПАРТИЙЖИ АМЫДЫРАЛ

Партия эге организацияларының ажылының деңнелин бедидер

Таңды районнуң «Сталинчы өрүк» көдээ ажыл-агый артелинде партия эге организациязы (секретари эш Белых) колхозчу ажылышчилерни колхозту организас, ажыл-агый талазы-биле быжыглаарынче мобилизастап, партийжи-политиктиг болгаш агитас-массалыг ажылдарны экижиткен. Колхоз мал чеми белеткелиниң талазы-биле районда өске колхозтарның мурнунда чоруп турар.

Сиген белеткээр бригадага партиявың агитас-массалыг ажылы бедик идейлиг деңнелге чоруп келген. Бригаданың кижилер аразынга социалистиг чарыш кылбарган. Чаруштың мурнакчыларын көргүзүг самбыразынга, агитхуудуска үргүлчү илередип турган.

Партия организациязының агитаторлары Донковцева, Санчай олар солун номчулгаларын доктаамал чорудуп, агитхуудусту онза солун кылдыр үндүрүп турарлар. Колхоз силос салыышкынын 100 хуу күүсеткен.

„Кызыл партизан" колхозта партия организациязы (секретари эш Мөмбей-оол) партия ажылының деңнелин сөөлгү үеде база-ла экижидип турар. Колхоз бүдүүлгезинин кол участоктарында 14 агитаторлар бар, эш Мөмбей-оол оларның ажылын үргүлчү контрольдап, удуртуп турар. Партия организациязы-биле артельдиң баштаар чери кол-кол айтырыгларны быжыг сүмележишкин-биле шиитпирлеп турарлар.

Ындыг болза-даа чамдык черлерде партия ажылы негелденин чогуур деңнелин хандырбайн турар. Сталин аттыг колхоз болза, үш бичин колхозтардан чангыс улуг күштүг колхоз кылдыр катыткан. Ында партия организациязы (секретари эш Янчар) бодунуң ажылын ажыл-агыйның чугула сорулгалары-биле дүүштүр чорутпайн турар. Партия организациязы ажыл организастаарда артельдин баштаар чери-биле сүмелешпейн турар. Эш Янчар эге организацияның ажылын кандыг-даа план чок чорудуп келген.

Партия организациязы колхозчу тудугжулар-биле ажылды шынаржыдар дээш эдээн оралдашкан. Ол айтырыгны партия эге организациязының хуралдарынга үш чедир чугаалашкан. Анаа эки шиитпирлерни хүлээп ап турган, а күүселдезиниң дугайында кандыг-даа организастыг ажыл чорутунмаан. Ынчаргаш тудуг ажылы ам-даа экиживаан. Сиген белеткелиниң үезинде чер-черге 17 агитаторларны тургускан, а оларның ажылын удуртурун уткан. Агитаторлар ажыл кылбаанвар. Апрель айдан бээр колхозчу малчыннар ортузунга чангыс-даа солун номчулгазы, беседа, лекция болбаан. Мурнакчы малчыннарның дуржулгаларын солуштурбайн турар болгаш оларны илеретпейн турар. Колхозка күш-ажылдың сагылга-чурумун быжыглаар дугайында хемчеглер албайн келген.

„Победа" көдээ ажыл-агый артелинде (секретари эш Сиврин), „Элегес" совхозта (секретари эш Таржаа) партия организациялары оон база-ла дээредевейн турарлар. „Победа" колхозта эш Сиврин бодунуң коммунистининиң кайда-кайда ажылдап турарын, колхозтуң ажыл-агый байдалын безин билбес болуп турар. „Элегес" совхозта партия организациязы сиген ажылынче чангыс-даа коммунистерни үндүрбээн, 24 комсомолчуларның иштинден чүгле 4 кижи сиген ажылынга киришкен. Моон алгаш көөрге-ле партийжи-политиктиг ажылдың деңнели бо черлерде кончуг чавыс болуп турар.

Ам тараанның күскү ажаап алыышкыны кидин чоруп турар. Маңаа партия эге организацияларының, бүгү коммунистерниң организакчы болгаш кижизидикчи ролүн көдүрери дээш шиитпирлиг хемчегдерни алыры чугула.

В. ТҮМЕТЕЙ.

Новосибирск область. Комсомолчу А. Орлов ортумак школаны алдын медаль-биле кончуг эки дооскан. Чай үезинде бодунуң колхозунга ажылдап, агитация ажылы кылып турар.

ЧУРУКТА: А. Орлов колхозчу саакчыларга солун номчулгазын кылып олурары. Чуруу В. Лещинскийнин. СЭТА-ның пресслишези.

Школаны чаа өөредилге чылынга эки белеткээн

Сүт-Хөл районнуң Алдан-Маадыр сумузунда эге школаның (директору эш Чимит) чаа өөредилге чылынга белеткел септелгелери бо чылын эки организастатынган.

Эрткен чылда школаның иинти байдалы (эргелекчизи Карыма турган) берге турган. Оон уламы-биле бо чылын кылыр ажылдар хөй болган. Школаның септелгезин организастаарын эш Чимит баш бурунгаар чогуур үезинде планнап кылган.

Кылыр ажылдар план ёзугаар боттанган. Бүгү орунар, парталар, бүгү бажыңнарның эжиктери, соңгалары бүрүнү-биле септетинген болгаш будутунган. Школаның 2 өрээлдери, башкылар чурттаар 2 өрээл бажың, интернаттың 4 өрээлдери, столоваяның 1 өрээли бүрүнү-биле чугайлатынган болгаш оларның чамдыызын штукатуралап, малгаштааш чугайлаан. Столоваяның чем кылыр болгаш хлеб быжырар печкалары эки шынарлыг туйбулар-биле кылдынган. Бажыңнарның иинти чылыглаашкынын кылган, школаны долгандыр херим туттунган.

Школа септелгезинин ажылынга школачылар болгаш колхозчулар шеф-ажылы-биле база эки дузалашканнар. Кол септелгелерден ангыда үүрмек белеткел ажылдары база эки чоруп турар. Ынчангаш бо чылын школа чылыг, чырык болгаш культурлуг байдал-биле эки хандыртынган. Школа септелгезинге школачылар—Доора, Дадар-оол, Ынгар-оол, эштер Часкал, Нина, Адыжок, Кулар-оол, Лузан олар эн идевкейлиг ажылдаанвар.

О. АЛЕКСАНДР.

Школа септелгези доозулган

Чаа өөредилге чылынга ажылагый талазы биле белеткелди Чөөн-Хемчик районнуң Баян Тала эге школазы (эргелекчизи эш Канчыр-оол) дооскан.

Школаның 5 класстарының ханаларының иштин дескилей малгаштааш, чугайлаан, 9 чаа печкаларны кылган. Бүгү бажыңнарның иштинки септелгелери, будулгалары доозулган. Столоваяның чем кылыр болгаш хлеб быжырар черинин печкалары кылдынган.

Школага белеткээр 1.200 кубометр ыяштың 1.000 кубометр хирези школа чанында дүжүртүнген.

О. ОЧУР-ООЛ.

Школачылар колхоз тудуунда

Чайгы каникул үезинде школачылар боттарының колхозунуң тудуг ажылынга дузалажыры-биле шиитпирлеп алган. Чөөн-Хемчик районнуң „Коммунизмче орук" колхозта школа өөреникчилери Д. Седип-оол, М. Очур-оол, С. Хөвенмей олар тудугнуң ыяш материалын тайгадан сөөртүп турар. Олар 6 тергелиг аттар-биле июнь 1-ден эгелээш август айның баштайгы чартынга чедир тайгадан тудуг ыяжын, ылаңгыя 1500 кылын болгаш чуга манзаларны колхоз суурунда сөөртүп дажыглаан. Ол школачылар чаа туткан бажыңнарның кырын довуратап, дуглап кылырынга идепкейлиг киришкеннер.

К. БОРА-КӨЖЕ.

Бүгү колхозчуларны дүжүт ажаап алыышкынынче

Ам бо хүннерде бистиң областа сиген болгаш дүжүт ажаап алырының шиитпирлиг үези туруп турар. Бо чылын областың кайы-даа районнарының девискээринде сиген болгаш тарааларның үнүжү дескизи-биле элбек болгаш чаагай болган.

Колхозтарның нинтилештирген малының баш санын өстүрер болгаш оон продуктулуун бедидер сорулганы чедиишкинниг боттандырар төлээде, малга четчир санныг быжыг чем-суурну тургузары эргежок негетинер. Оон-биле чергелештир малдың кышкы кажааларын эки септеп чылыглаар чорук база тергиин чугула.

Колхозтарның тараа ховуларында бо чылын кайгамчыктыг элбек чаагай тараалар үнген болгаш быжып турар. Дыка хөй колхозтар дүжүт ажаап алыышкынын шагда-ла эгелээн. Баштайгы дүжүттүн тараалары күрүне складтарында кирип турар. Колхозчулар боттарының сиген болгаш тараа ховуларында турлаглап туруп алган чангыс дем-билелиг ажылдап, күш-ажылдың бедик патриотчу чоруун көргүзүп турарлар.

Сиген болгаш дүжүт ажаап алыышкыннарын кыска хуусаа иштинде бедик шынарлыг чорудары көдээ ажыл-агыйның ажыл-ишчилериндеи улуг күжениишкиннерни үндүрерин болгаш колхоз бүдүүлгезинге чангыс дем-билелиг, организастыг ажыл даарын негеп турар. Ындыг турбужа, бистиң чамдык колхозтарывыста күш-ажылга ынак эвес, ниитчиниң ажылындан оспаксыраар, чүве кылыр хөңнү чок, өскелериниң оргазының артынга чаштынып чыдып алгаш, ак-сеткилдиг ажылдакчыларның күш-ажылының күсели-биле азыранырын бодаар чалгаа, эвээшти бергеш, хөйну алырын бодаар ийи-чангыс кижилер бо изиг кампаниянын хүннеринде безин таваржып турар.

Торгалыгда «Свобода труда» колхозта шак ындыг кижилер бо хүнге чедир-ле бар болуп турар. Бо чылдың июнь 15-те ол колхозтуң күш-ажыл кылып шыдаар 60 ажыг кижизи ССРЭ-ниң Улус Комиссарларының Чөвүлелиниң болгаш ВКП(б) Төп Комитединиң доктааткан күш-хүнүнүн минимумун чедир ажылдап албайн турган болгаш ол кижилер ажылдың ам бо чугула хүннеринде безин ажылдан ойталап турар чүүлдер бар. Шак ындыг фактылар чангыс ол колхозта эвес, а харын Улуг-Хем районнуң Киров аттыг болгаш өске-даа колхозтарында бар. Ол ындыг чоруктар колхоз бүдүүлгезин дезорганизастап турар болгаш ниитиниң ажылынга канчаар-даа аажок улуг доктар моондакты таварыштырып турар. Колхозтарның баштаар черлери болгаш ында партия организациялары шак ындыг фактыларга удур чогуур өйүнде шынгыы хемчеглер албайн, анаа-ла эртирип каап турар чорук окта буруу. Олар ажыл кылбас чалгаа колхозчуларга эдминистрация шугуму-биле кеземче хүлээдир эргени берип турар көдээ ажыл-агый Уставының 17 дугаар чүүлүн шуут уттуп алганнар.

ССРЭ-ниң Улус Комиссарларының Чөвүлелиниң болгаш ВКП(б) ТК-ның 1942 чылдың апрельдин 13-те үндүрген доктаалында күш-хүнүнүн минимумун бодунуң харыысалга чок чалгаазы-биле чедир ажылдап албаан кижилерни колхозтарның баштаар черлери судка шилчидип берип болурун айтып турар. Ынчаарга бистиң колхозтарывыстың баштаар черлери ол айтыышкынны херек кырынга күүсетпейн турар чорук дыка четпес. Оон хараазы-биле чамдык ийи-чангыс чалгаалар колхозтарга шургуп кирип алгаш, өскелериниң күжү-биле амыдырап, бажы эттенип, чанчыл ап турар чоруктар бары кымга-даа билдингир.

Колхозтарның нинтилештирген малының баш санын өстүрер болгаш оон продуктулуун бедидеринге эргежок чугула чүүл болур мал чеми белеткээриниң болгаш чуртка көдээ ажыл-агый продуктуларының элбекшилдиг курлавырын тургузарын хандырарының бо чугула кампаниялар-ының хүннеринде ак-сеткилдиг ажылдавас, күш-ажылдың сагылга-чурумун үрээр, колхоз бүдүүлгезинге дезорганизакчы чорук кылыр таварылгаларга удур шынгыы демисел чорудары чугула. Оон-биле чергелештир колхозчуларның ортузунга бир дугаар ээлчегде массалыг кижизидилге ажылын күштелдирери чугула. Мал чеми белеткээриниң болгаш дүжүт ажаап алырының бо чугула ажылдарының үезинде организас чок, көдээ ажыл-агый артелиниң Уставын хажыдар, ажыл шагы үзүп прогулдаар чангыс-даа таварылга бистиң хүрээленивиске турбас ужурлуг.

Дүжүттү чогуур өйүнде чидириг чок ажаап алыр чорук чүгле колхозчуларның херээ эвес, а харын бистиң бүгү ажылчы чоннарывыстың херээ болур. Ынчангаш колхозтарның болгаш совхозтарның дүжүт ажаап алыр ажылынга күш-ажыл кылып шыдаар бүгү хамаатыларны киириштирери чер-черниң Советтериниң бо үеде кол сорулгазы болур.

М. ПЫЛАЕВ,
Улуг-Хем район судунуң шиитткекчизи.

Делегей байдалының дугайында лекция

Гастелло аттыг культура болгаш дыштанылга паркынга эрткен воскресенье хүнде — бүгү делегейнин амгы байдалынын дугайында лекция болган. Политик болгаш эртем билиглер нептередир талазы-биле бүгү-эвилел ниитилелиниң чиңгине кежигүнү эш Пресс ук лекцияны номчаан. Бистиң Төрээн-чуртувустуң бүгү улузунуң ам бо үеде сонуургап турары — бүгү делегей байдалының талазы-биле айтырыгларны лектор тодаргай чижектер биле тайылбырлаан.

Е. ГОЛЫХ.

МУРНАКЧЫ КӨДЭЭ (СУМУ) СОВЕТТЕРИ

Ильинка көдээ Советтиң ажылының дуржулгазы

Кажан көдээ Совет план ёзугаар салган сорулганы күүседип алыр дээш кызымак ажылдап, депутаттарның болгаш доктаамал комиссияларның калбак активинге даянып алгаш, бодунуң ажылын чурттакчы чоннуң дузазы-биле кылыр болза, кайы хире хөй ажылды кылып, күүседип болурун Каа-Хем районда эш Берестов даргалаан көдээ Совет ажылы херечилеп турар.

Ильинка көдээ Совет болза, бистиң областа мурнакчы Советтерниң бирээзи. Ажыл-агый болгаш культур тургузуушкунуң талазы-биле бүгү талалыг ажылды ол чорудуп турар. Көдээ Советтиң девискээринде улгатырган „Победа" болгаш „Большевик" деп колхозтарда 5 эге школалар, эмнелгениң ийи салбыры, клуб, номчулга бажыны, көдээ районуң 2 майгыннары бар. Ынчангаш көдээ Советтиң ажылы кайы хире улугул деп чүвени бодап алыры берге эвес, чүге дээрге, Совет ол бүгү албан бүдүүлге черлериниң ажылын сонуургап көөр болгаш олар эки ажылдаан турар дугайында сагыш салыр ужуглуг.

Көдээ Советтиң сессияларын болгаш чурттакчыларның ниити хуралдарын чыылдырып турары

Көдээ Совет бодунуң бүгү ажылын оон сессияларындан бадылаан ажыл планын ёзугаар чыылдырып турар. Көдээ Советтиң планын ёзугаар бо чылдың 7 айларының дургузунда сессияны 11 катап чыылдырары болгаш анаа 22 айтырыгларны чугаалажыры көрдүнген, а хөрек кырында сессияны 11 катап чыылдырган болгаш планда көрдүнген 20 айтырыгларны чугаалашкан. Бүгү-ле сессияларны көдээ Советтиң плавында көрдүнген хуусаазында эртирген.

Болуп турган сессияларга: чаш малды камгалаарының, чылдың бир дугаар чартыында школа ажылының, эмнелге салбырының ажылының, бот-онаалга үндүрүүнүн чыылдазының, колхозтарда тудуг ажылының, часкы тарылганын, садыг магазиннер ажылының дугайын болгаш суурнуң ажыл-агый, культур амыдыралынга холбашкан өске-даа айтырыгларны чугаалажып турган.

Көдээ Советтиң сессиязынга чугаалажыры-биле колдуунда ийи-үш айтырыгларны тургузуп турар. Сессиялар чыылдырарынга Совет эки белеткеним алыр. Доктаамал комиссияларның, депутаттарның, специалистерниң болгаш активтиң күжү-биле сессияга чугаалажыр айтырыгларны белеткеп алыр, олар ол сессияга эдеринчи илеткелди кылып турарлар. Сессия болурундан 3—5 хонук бурунгаар бүгү депутаттарга, чалаан кижилерге сессияның чыыр хүнүн, шагын, каяа болурун дыннадып турар. Көдээ Советтиң депутаттары сессия болган сөөлүнде дорзан-на боттарының соңгукчуларынга барып ужуражып, сессияның шиитпирлерин таныштырып турар.

Улус-биле харылзаалыг болурунуң бир хевири болза, чурттакчыларның ниити хуралдарын чыылдырары болур. Улус ажыл-агыйының күрүне планнарын чедир болгаш ажыр күүседир талазы-биле чурттакчы чоннуң ниити хуралдары көдээ Советке улуг дузаны чедирип турар. Бир дугаар чартык чылдын дургузунда көдээ Совет чурттакчыларның ниити хуралын 15 катап чыылдырган, анаа күрүне чөөшкининиң тарадылгазының, оруктар болгаш көвүрүглер тудуунун, бот-онаалга үндүрүүнүн чыылдазын доозар, 1 болгаш 2 дугаар кварталдарның социалистиг чарыжының түннелинин дугайында болгаш өске-даа чугула айтырыгларны чугаалашкан.

Көдээ Советтиң депутаттары болгаш доктаамал комиссиялар

Ильинка көдээ Совет доктаамал комиссияларга, депутаттарга болгаш активке бүгү-ле аргалар-биле дузалажып турар. Доктаамал комиссияларның даргаларының чөвүлел хуралдарын депутаттарның болгаш активтиң киржилгези-биле ийи катап кылган, анаа комиссияларының кол сорулгаларын, план чогаадырын чугаалажып танышкан.

Көдээ Советтиң сессиязынга көдээ ажыл-агый болгаш кадык камгалалының талазы-биле доктаамал комиссияларның отчёттарын дыннаан. Комиссиялар чүнү кылырынга, ажылын канчаар тургузарынга ол бүгү хемчеглер дуза болуп турар.

Көдээ Советтиң талазындан деткимче болгаш дузаламчы чедирип турганының түннелинде депутаттар болгаш доктаамал комиссиялар Советтиң ажылынга мурнакчы киржип, соңгукчулар-биле үргүлчү харылзаалыг турарлар. Депутаттар эштер Назаров, Бжитская, Клячин болгаш өскелер-даа боттарының кылып турар ажылдарының дугайында соңгукчулар мурнунга ийи-үш катап илеткээн, көдээ Советтиң даргазы эш Берестов апрель айда Ильинканың үш дугаар соңгулда округунуң соңгукчуларының мурнунга көдээ Советтиң I кварталда ажылының дугайында илеткел кылган.

Көдээ Советтиң бүгү-ле доктаамал комиссиялары Советтиң сессияларындан бадылап каан план ёзугаар ажылдап турар. Ол планны бир кварталдап чогаадыр болгаш комиссияларның хуралдары айда бир катап болуп турар. Депутат Клячинның даргалап турары көдээ ажыл-агый талазы-биле доктаамал комиссия ең мурнакчы ажылдап турар. Комиссия чартык чылда үш хуралдар кылган. Колхозтарда мал ажылының, часкы тарылгага белеткелдиң, сиген кезилдезинге белеткелдиң дугайында хыналдаларны кылгаш, сессияларга илеткеп турган. Ол ышкаш депутат Мусихинаның удуртуп турары кадык камгалал талазы-биле доктаамал комиссия эки ажылдап турар.

Көдээ Советтиң чедиишкиннери

Организас-массалыг ажылды шын тургусканының болгаш депутаттар, доктаамал комиссиялар база чурттакчы чон-биле чоок харылзаалыг болганының түннелинде Ильинка көдээ Совет суурнуң ажыл-агый болгаш культур тургузуушкунунуң сорулгаларын боттандырар талазы-биле чылдың бир дугаар чартыында улут чедиишкиннерни чеьдип алган.

Советке хамааржып турган 4 биче колхозтарны 1951 чылдың эгезинде ийи улуг колхоз кылдыр улгатыр катыштырган. Оон-биле холбаштыр ол улгатырган колхозтарны организас, ажыл-агый талазы-биле быжыглаар деп харыысалгалыг сорулга көдээ Советтиң мурнунга туруп келген. Ынчангаш колхозтарның даргаларын болгаш бригадирлериниң, оон ажылының дугайында илеткелин Советтиң сессиязынга каш катап дыннап, ол ышкаш көдээ Совет хову ажылының, тудугнуң болгаш мал ажылының бригадирлериниң чөвүлел хуралдарын 3 катап кылгаш, анаа бригадаларда күш-ажылдың чурумун быжыглаарының, колхозчуларның күш-ажылын организастаарының дугайын, база өске-даа чугула айтырыгларны чугаалашкан. Ол ышкаш бо чылдың январьден мартка чедир зоотехниканың болгаш агротехниканың өөредилгезин организастаан, анаа 19 колхозчулар өөренген.

Колхозтарда тудуг ажылы шапкыны-биле сайзырап турар, дүүнгү көвшүн амыдыралдыг чорааннар ам хөй-хөйү-биле сууржуң амыдыралче шилчип, чырык чаагай бажыңларда чурттап турарлар.

„Большевик" колхозта электри станциязы ажылдап турар, а „Победа" колхоз 100 киловатт күштүг электри станциязының тудуун ам удавас доозар.

Колхозтарда ниитиниң малы эки хөгжүп турар. Көдээ Совет ниитиниң малын хөгжүдериниң планын 116 хуу күүсеткен. Эвт, дүк дужаалдазын колхозтар 100 хуу күүсеткен.

Улус өөредилгезиниң талазы-биле Совет улуг чедиишкинни чеьдип алган. Бүгү ниитиниң ыяавыла өөредилгезиниң дугайында хоойлуну көдээ Советте бүрүн боттандырып турар. Анаа хамааржып турар школалар 1950—1951 өөредилге чылында эки ажылдаанвар.

Бижик билбес болгаш биче билир чорукту узуткаарының 5 бөлгүмнери ажылдап, ында 52 кижи өөренип турар. Көдээ Советке хамаарышкан 5 школалар 1951—1952 өөредилге чылдарында одаар ыяшбиле бүрүн хандыртынган.

Культур-чырыдыышкын ажылы ол көдээ Советте эки калбарган, ында көдээ клуб, библиотека болгаш номчулга бажыны көдээ Советтиң бадылаан планын ёзугаар ажылдап турар.

Эмнелге салбырының ажылы ында өки тургустунган. Көдээ Советтиң талазындан тодаргай удуртуп, боттуг дузаны көргүзүп келгениниң түннелинде эмнелге салбырының ажылдакчылары боттарының хүлээлгелерин багай эвес күүседип турарлар.

Социалистиг чарыш

Бо чылдың эгезинде областың көдээ (суму) Советтериниң социалистиг чарыжының негелделерин чугаалажып тургаш, Ильинка көдээ Совет Сарыг-Сеп көдээ Советбиле социалистиг керээ чарган, ол ышкаш колхозтарда, бригадаларда социалистиг бот-хүлээлгелерни бүгү-ле хемчег-биле калбарткан. Социалистиг чарышты удуртпушаан, көдээ Совет алган бот-хүлээлгелериниң күүселдезин үргүлчү хынап турган. Сессияларга болгаш чурттакчыларның ниити хуралдарынга социалистиг хүлээлгелериниң 1951 чылдың 1 болгаш 2 дугаар чартында түннелдерин ийи-ийи катап чугаалашкан.

Бистиң областың көдээ (суму) Советтериниң социалистиг чарыжының негелделерин күүседир дээш кызымакай демисешпишаан, Ильинка көдээ Совет хөй катап шаңналга четкен, районга социалистиг чарыштың бирги черин үш чыл улаштыр эжелеп турар, а бо чылдың бир дугаар чартында ол көдээ Совет, көдээ (суму) Советтериниң ниити область социалистиг чарыжының бирги черин эжелээн, ынчангаш ажылчы чоннарның депутаттарының область Совединиң шилчиир Кызыл Тугун анаа тывыскан болгаш ол ышкаш көдээ Советтиң даргазы эш Берестов, көдээ ажыл-агый талазы-биле доктаамал комиссияның даргазы эш Клячин, депутат эш Бжитская облкүүскомнуң Хүндүлел бижии-биле шаңнатканнар.

С. КРАСНЫЙ.

Агитколлективтер удуртукчуларының семинары

Чоокта чаа ВКП(б)-ниң Улуг-Хем райкомунуң пропаганда болгаш агитация кылдызы агитколлективтер удуртукчуларының 2 хонук семинарын кылган. Тарааның күскү ажаап алыышкынының кампаниязының үезинде колхозчулар ортузунга агитас-массалыг ажылдарны улам күштелдирип чорударынга бо семинар улуг ужурдузалыг болган.

Семинарга 23 кижи киришкен. Олар дайын сөөлүндеги беш чыл планының күүселдезиниң дугайында, мал ажылын хөгжүдериниң 3 чыл планының күүселдезиниң дугайында болгаш оон-даа өске лекцияларны дыннааннар. Лекция номчуурунга партия райкомунуң секретарьлери болгаш кылдистер эргелекчилери киришкеннер.

Чамдык агитколлективтер удуртукчулары болгаш агитаторлар боттарының ажылдарының дуржулгаларын ол семинарга солушканнар. Оон илерээни болза, „Свобода труда" колхозта (секретари эш Хунажык), Калинин аттыг колхозта (секретари эш Натпит-оол), Ленин аттыг колхозта (секретари эш Кук) партия организациялары агитас массалыг ажылдарны эки удуртуп келгеннер. Олар агитколлективтерниң ай санында планын кылып, оон күүселдезиниң түннелдерин партия хуралдарынга информастап турарлар.

В. ТОЙЛУГ-ООЛ.

Саң-хөө чурумун экижидер

Улуг-Хем районнуң көдээ (суму) Советтеринде саң-хөө талазы-биле отчёт, учёттар багай турустунгулаан болгаш 1948 чылдан бээр көдээ (суму) Советтерге ревизия хыналда чорутпаанын ажыглап алгаш, чамдык саң-хөөнүң подотчёттуг ажылдакчылары акша-хөренгини самчыгдаар, будаңнаар чоруктар бар болуп турар.

Көк-Чыраа суму Совединге үндүрүг агентизи турган Ириваа 1666 рубль түүнүг үндүрүгнү 1950 чылдың сентябрь айда-ла чок кылганын районнуң саң килдизинден 1951 чылдың апрель айда чаа-ла истеп хынаар органга шилчиткен. Самчыгдакчы Ирииваның самчыгдалын илереткеш, Улуг-Хем районнуң улус судундан күрүнеңг болгаш хөйниитиниң хөренгизин оорлап, самчыгдааннарга кеземче харыысалгазын көргүзер дугайында ССРЭ-ниң Дээди Совединиң Президиумунуң 1947 чылдың июнь 4-те үндүрген Чарлыын ёзугаар Ириваны 7 чылда күш-ажыл лагеринге хосталгазын казып шиткен.

Ол ышкаш Көк-Чыраа суму Совединиң даргалары турган Дактан-оол 3000 рубльди, Допчаа 1900 рубльди сумунуң бот-онаалга үндүрүүнден самчыгдап будаңнааннар.

Чааты суму Совединиң даргазы турган Төмүр 8640 рубльди, Кечил-оол 1200 рубльди, башкы Кара-оол 3725 рубльди, Кара-оол Зоя 590 рубльди, Мартыышка 500 рубльди, Дадар-оол 300 рубльди, ниитизи-биле Чааты суму Совединге 1948—49, 1950—51 чылдарда чоннуң бот-онаалга үндүрүүнден 25766 рубльди ол сумунуң удуртур ажылдакчылары будаңнааннар. Үндүрүгнүң болгаш бот-онаалга үндүрүүнүң акшазын кайы хамаан чокка будаңнап самчыгдаар болгаш амы-хуузунда ажыглаар чоруктар Хайракан болгаш Хендерге сумулар Советтерингe бар турганы илереткинген.

Бо фактылар болза, саң-хөө чурумнарының талазы-биле кончуг эп чок каржы самчыгдал болуп турар.

Ол ышкаш чоннуң бот-онаалга үндүрүүн чыггаш, оон киирип алганын, үнгенин илеретпейн турар чорук Эъжим суму Совединде бар.

Районнуң көдээ (суму) Советтериниң талазындан бот-онаалга үндүрүүн чарыгдаар чурумнарын күүсетпейн, боттары туразында облигация өртээнге шилчидер, албан организацияларга чээлиге бээр чорук тар Көк-Чыраа, Чааты сумулар Советтеринде бар болуп турар.

Чамдык сумулар Советтеринин секретарыларынан Эъжимниң Шойдуң, Хайраканга турган Сиилин олар күрүне каайлызынга ажыглап алгаш, чондан кирген акша-мөңгүннү кандыг-даа учёт, отчёт документ чокка киирип алгаш хуузунда ажыглаар үүл бар болуп тургулаан.

Көдээ Советтериниң бюджет болгаш өске-даа бүгү-ле үнүлге, киирилгелерин районнуң саң килдизинден хыналданы чорудар ужурлуг. Ындыг турбужа саң килдизи үүгле күрбанкыдан үнген акшаның соон сүрүп, оон балансовой отчёдун хүлээп ап турарының хараазындан бот-онаалга үндүрүү каайлының учёттарын шын эвес тургускулап, чамдык кижилер будаңнап турар.

Ынчангаш чоокку хуусаада сумуларда саң-хөө талазы-биле подотчёттуг кижилериң хыналда санашкыннарын кылып, саң-хөөнүң чурумнарын үрээн буруулугларны истеп хынаар органнарга шилчидерин райкүүском болгаш райсаң килдизи хемчег алза чогуур.

М. ЭНИК-ООЛ.

Чаартылга негетинип турар

Сөөлгү чылдарның иштинде Кызыл хоорайның арны дыка өскерлип, сайзыраан. Хоорайда чаа-чаа чурттарга бажыннары, албан черлериниң бажыңнары болгаш ол хамаан чок харын бүдүн ажылчын поселёктар тургулап келген.

Ынчаарга Кызыл хоорайның төп кудумчуларының бирээзинде турар сапог даараар мастерскаяның даштыкы хевири-даа, оон хемчээли болгаш эжелеп турар черинин шөлү-даа өскерилбейн турар, а чогум мастерскаяның бодунуң ханаларының иштинде элээн көскүлеп өскерилгелер болуп турар. Ында ажылдап турар кижилериң савы болгаш оларның бүдүрүп үндүрүп турар продукциязының хемчээли хүн бүрүде-ле өзүп турар. Ында чүгле сан талазы-биле эвес, а харын бүдүрүлгениң техниктиг бурунгаар депшилгезинде улуг болгаш үндезин өскерлиишкиннер болуп турар. Олар кижи болганның караанда кестүп турар. Ынчангаш бо кижи бодап көөрге, областың төвүвде турар база бир чугула бүдүрүлге чери хоорайның боду-биле кады деңге өзүп, сайзырагы дег ышкаш.

Ындыг бе дээрге, облкүүскомнуң болгаш областың чурт үлетпүрүнүң удуртукчулары сапог мастерскаязын алгыдып, оон ажылдаарынга таарымчалыг байдалды тургузуп бээриниң улуу, харын ону ол-бо талазындан холгаарлап турар чорукту кижи кайгаар чүве. Ам сапог мастерскаязының бир чартында даараныла комбинадының артелин тургузуп каан. Даргаларның ам чугаалажып турарын дыңнаарга, харын сапог мастерскаязын даараныла комбинадыбиле ийикпе азы алгы заводу-биле кадар дугайында чугаалар чорудуп турар.

Ажылының талазы-биле чаңгыс-аай төрел бүдүрүлгелерни мөөннеп катыштырар деп принцип бар. Ынчаарга сапог мастерскаязы болза, үстүнде ийи бүдүрүлге черлериниң кайызы-биле-даа төрелдешпес бүдүрүлге чери болур. Оон орнунга харын инвалидтер мастерскаязын сапог мастерскаязынга кадар дээн болза, ол харын үүлдүг херек болуп болур турган ийик.

Кызыл хоорайның чурттакчы чоннарының идик талазы-биле негелдезин сапог мастерскаязы хандырып шыдавайн турар. Чурттакчы чоннуң ол талазы-биле негелдезин мастерская долузу-биле хандырзын деп бодаар болза, бир үүлүнде, оон шөлүн алгыдары эргежок чугула болгаш ийи үүлүнде, ук мастерскаяны ийи аңгы кылдыр: бирээзин чүгле чаа идик кылыр кылдыр, өскезин чүгле эрги идиктер септеп кылыр кылдыр аңгылап тургузар чорук овза чугула. Чурттакчы чоннуң эрге-ажыы ону күштүү-биле негеп турар. Мастерскаяны шак ынчаар эде тургузар чорук ында ажылдап турар тускай эртемниг ажылдакчыларның күжүн чөп болгаш долузу-биле ажыглаарынга канчаар-даа аажок таарымчалыг байдалды база тургузар.

Облкүүскомнуң болгаш областың чурт үлетпүрүнүң удуртукчулары ол бүгү байдалдарны таптыг өөренип, болгаап көргеш, сапог мастерскаязының талазы-биле чөптүг болгаш чурттакчы чоннуң хүн бүрү өзүп турар культурлуг негелдезин хандырарынга тааржып турар ажыл-агыйжы шиитпирден хайырлаан болза дыка-ла эки чүве.

М. НИЧАЕВ.

Херээженнер активиниң хуралы

Чоокта чаа Бии-Хем районнуң Сталин аттыг көдээ ажыл-агый артелинде херээженнер активиниң хуралы болуп эрткен.

Аная ВКП(б) райкомунуң херээженнер ортузунга ажыл чорудар килдизиниң эргелекчизи эш Норжуң көдээ ажыл-агый талазы-биле күрүне мурнунга планныг онаалдаларны күүседиринге херээжен чоннуң киржилгезиниң дугайында илеткел кылган.

Амгы үеде эгелеп турар күскү гараа ажаап алыышкынынга күш-ажылчы колхозчу херээженнерни идепкейлиг киириштиреринин соңгаарладып болбас практиктиг сорулгаларын олар чугаалашканнар. Маная холбаштыр колхозта херээженнер организакчызы эш Биче-Кыс колхозчу херээженнерниң күш-ажылга киржилгезиниң байдалын чугаалаан.

Активчилер маная боттарының ажылында четпестериң дугайын чидии-биле шүгүмчүлешкеннер. Эң ылаңгыя Чыртакай, Хаңма, Шаңназ олар социалистиг күш-ажылдың чурумун сагывайн, аморальдыг үүлгедиишкиннерни кылып турарлар. Боттары күш-ажыл кылбайн, мурнакчы колхозчуларның кылган ажылының продукциязы-биле амыдырап турар шак ындыг кижилерге кеземченің шынгыы хемчеглерин көргүзерин колхозтуң баштаар черинден олар негээннер.

Б. БАГЫТ-ООЛ.

Херээженнерниң тудуг бригадазы

Сүт-Хөл районнуң Киров аттыг көдээ ажыл-агый артелинде колхозчу херээженнерниң күжү-биле организастаан тудуг бригадазы бар.

Бригадада ажылдап турар херээженнер чаа колхозчу суурну сайзырадыр дээш күш-ажылга идепкейлиг киржип турарлар. Олар бо чылын саман-биле чаңгыс аай хевирлиг 4 бажыңнар тудар планныг. Херек кырында 3 бажыңнарның ханаларын тудуп доосканнар.

Тудугжу херээженнерниң арызында эштер Амажаа, Дыйдамаа, Бачылай, Бычырык олар эң эки шалыпчылар болуп ажылдап турарлар. Эш Амажаа хүн-бүрүде ажыл-нормазын 200—300 хуу күүседип келген.

М. ШИМИТ-ООЛ.

Ниитиниң малынга быжыг чем баазазын тургузар

—Бо кайнаар баар оругул?
—Продуктулуг мал ажылынче!
Чурук Е. Елисеевтии. СЭТА-ның пресслиишези.

Колхозчу малчыннар

Малчыннарның чедиишкини

Колхозчу Чалаа ниитиниң мал ажылын хөгжүдер дээш кызымак чүткүлдүг ажылдап келген. Ол болза, Сүт-Хөл районда Киров аттыг колхозтуң кежигүнү, шээр мал ажаар талазы-биле мергежээн.

Эрткен 1950 чылда колхозтуң ниитилештирген 151 баш хоюн ажаап өстүрери-биле Чалаа хүлээп алган. Шээр малдың чаш төлүн ол менди ап келген. Бо чылдың август айга чедир оон ажаап турар шээр малы—371 баш өскен, чүге дээрге, хойжу Чалаа төрээн 151 хойдан 220 баш хураганнарны, 6 өшкүден 6 анайларны чидириг чокка ажаап өстүрген.

Чылгы мал фермазы

Чөөн-Хемчик районнуң „Коммунизмче орук" колхозтуң чылгы малының баш санын колхозчу малчылар өстүрүп турар. Чылгы фермазында чылгы мал 460 баш чедир өскен.

Чылгычы К. Кызыл-оол төрээн 25 баш беден 25 кулуннарны, М. Шөмбүлдей 15 төрээн белерден 15 баш кулуннарны менди алган болгаш доруктуруп турар. Малчылар чылгы малдың эдержилгезин чогуур хуусаазында организастаан. Олар чурттуң уксаалыг аскырлары-биле 110 белерни тудуп эдериштирген. Чылгычылар болза, чылгыны Улуг-Чыргакыда болгаш Аныяк-Чыргакы бажында эки чайлаг одарлары-биле хандырган. Сериин чайлагларда чылгы дыка семиреен.

Хаван ажаакчызы

Колхозтуң ниитиниң малынга хаваннар өстүрүп алыры ажыкдузалыг болуп турар. Бай-Тайга районнуң Хөлде Сталин аттыг колхоз эрткен 1950 чылда үш баш хаваннар азырап алган. Оларны хаван ажаакчызы ажаап, өстүрүп турган, бо чылдың август 1-ге чедир хаваннар 42 баш чедир өскен.

Хаван ажаакчызы И. Дүктеш хаваннар азырап өстүреринге элээн мергежээн. Ам бо үеде 2 хаван боос, төрүүр чедип турар. Кажан төрүүргe, оларның оолдарын менди өстүрүп доруктурар дээш эш Дүктеш сорулга салган. Колхозчулар хаван фермазын моон соңгаар улам хөгжүдер херек.

С. КАНДАН.

Редакциядан ЧАГААЛАР

Чоннуң чөптүг негелдези

Чоннуң чагыдып алган солуннарын өөлериниге чогуур үезинде чедирип бээрин организастаар талазы-биле ажыл Өвүр районнуң Саглы сумузунда онза багай. Сумунуң чону область солуннарын хөйнү чагып алганнар, херек кырында олар ол солуннарны четче номчувайн турарлар. Чүге дээрге, оларның чагыткан солуннары келбейн турар.

Сумуда партия организациязы (секретари Бузур-оол), суму Соведи (даргазы Херел), комсомол организациязы (секретари Апак) олар чагыкчыларга солуннарны чогуур үезинде чедирер ажылды үнелеп көрбейн турарлар. Аал-бөлүктер аайы-биле солун дажыкчылары организастатынмаан.

Сумуга солун тарадылгазын харылаар ужурлуг. Семис-оол деп кижи май болгаш июнь айларның дургузунда келген солуннарны таратпаан. Солуннар школа интернадының иштинде довуракка бастыра берген чыдар. Июль айда келген солуннар база-ла ол-бо өглерде таратынмайн чыткылаар.

Ынчангаш чагыткан солуннарының келбейн турарының дугайында сөөлгү үеде чоннуң негелдези улгаткан. Ынчалза-даа солун тарадылгазының ажылы ам-даа экиживаан. Шыдажыр аргажок бо четпес байдалдың дугайында боттуг хемчеглерни дарый алза чогуур.

В. ТОПУЙ-ООЛ.

Мал өстүреринге хора чедирип турар

Чазактың мал бажы өстүрер планын күүседиринге улуг рольду ойнап, ниитиниң малдарын карак огу дег камгалап кадагалаар чорук ферма эргелекчилеринге база опаажып турар.

Ындыг турбужа, Тожу районнуң «Май 1-зи» колхозтуң мыйыстыг бода мал фермазының эргелекчизи Дүвүлей, саанчы Мыяалай олар мал бажының өзүлдезинге саат ужуштырып, боттарының хүлээлгелерин багай күүсеткеннер. Дүвүлей ферма эргелекчизинге бо чылдың март айдан май айга чедир ажылдаан. Ол аразында 15 инек төрээн. Оларның чаш төлүн менди өстүрүп алырының орну, харын 2 бызааны иелеринге эмзирбейн саап турганы-биле ол бызааларның аштап өлгени илерээн.

Саанчы Мыяалай, база Дүвүлей олар сагган сүттү боттарының таныш-көрүштеринге берип турган. Боос инектерни кадарып, кадагалавайн турганындан бир бызаа черге доңуп өлген.

Ферманың ажылын чаа эргелекчиге хүлээдип берип турунда бир инектиң канчап барганы-даа билдинмес болган. Ол ышкаш Усинский райондан садып алган эки сүттүг симентал уксаалыг бир инек чудап өлген.

Чаа тургустунган колхозтуң мал ажылын өстүрер планынга шаптык болуп турган Дүвүлей, Мыяалай ышкаш кижилерни көре тура ол колхозтуң баштаар чери-даа, партия организациязы-даа кандыг-даа хемчег албаан.

Ниитиниң малының өзүлдезинге хора чедирер, мал өстүрер дээш демисешпес чоруктар-биле эптежип олурбайн дарый хемчег алыр херек.

Д. МИЖИТ.

Мал аарыглары-биле демиселди дыңзыдар

Улуг-Хем районнуң Чааты сумузунда улгатыр катыштырган Киров аттыг көдээ ажыл-агый артелинде ветеринар ажылдакчылары мал аарыглары-биле демиселди кошкак чорудуп турар.

Сумуда ветфельдшер Түмен-оол, көдээ ажыл-агый артелинде ветсанитарлар Баян-оол, Тушков олар боттарының ажыл-хөрээн ак-сеткилдиг күүсетпейн, аалдар кезип арагалаарынга өйлежип турар. Ветеринар ажылдакчылары Түмен-оол, Баян-оол, Тушков олар ниитиниң малының кадыының дугайында неделя санында хынап көөр хүлээлгелиг тургаш, мал аразынга бир ай иштинде чүгле бир катап келзе келир чорук чаңчыл болган.

Май айда-ла аарыгдан өлген ийи инектиң актызын мынчага чедир тургуспаан. Ол ышкаш артельдиң 20 ажыг баш инектери аарыглардан аараан турда ветеринар ажылдакчылары боттуг хемчег албайн турар.

Артельдиң баштаар чери, суму Соведи ниитиниң малының кадыкшыдылгазынче кичээнгей салып, ветеринар ажылдакчыларындан негелдени дыңзыдар херек.

Ш. КАЛГАЖЫК

КИНО

„Бир өг-бүленің төөгүзү"

(Чаа немец уран-чечен кино-чурук)

«Бир өг-бүленің төөгүзү» деп чаа немец уран-чечен кино-чурукту Польшаның шии чогаалчызы Леон Кручковскийниң «Немецтер» деп шиизин барымдаалап тургускан.

Демократтыг Германияда кино бүдүрер «ДЕФА» деп студияга кыыгаан ол уран кино чогаалын Германияда, Польшада болгаш өске-даа чурттарда улуг сонуургал-биле көрүп турар.

«Бир өг-бүленің төөгүзү» деп кино болза, немец профессор Зонненбруктуң өг-бүлезиниң төөгүзү. Ол өг-бүленің кежигүннери Европаның янзы-бүрү чурттарында чурттап турар. Оларның чамдыызы фашистер апарганнар, өскелери фашизмни үүлзүнүп турарлар. Профессор Зонненбрук оларның аразында чааскаан болуп турар.

. . .

Кино-чурук дайын үезинде болгаш дайын сөөлүндеги үениң (1943—1948 чылдарның) болуушкуннарын көргүзүп турар. Кинонуң кол кижизи болза, Геттинген хоорайда университеттиң профессору, биология эртемдээни Вальтер Зонненбрук.

Германияга эрге-чагырганы национал-социалистерниң партиязы эжелеп алган үеде немец эртемниң чоргааралы, шылгарангай эртемдээн Зонненбрук гитлержилерниң араатанзыг ёзу-чурумун үүлзүнмейн турар, ындыг болза-даа, ол ёзу-чурумга улур идепкейлиг демиселди база чорутпайн, харын эртемдээн кижи политикага хамаарышпас чүве деп алгаш, гитлерлиг ёзу-чурумну шимээргевейн чурттап эртирер деп бодап алган. Оон кадайы Берта амгы байдалды бир өске көрүп, гитлержилерниң ёзу-чурумун үүлзүнүп, Германияның когаралдарын бүгү делегейни эжелеп алырынга чугула чорук деп санап турар.

Зонненбруктуң канчаар нарын байдалдыг хуулуп өскерилгенин болгаш тайбың талалакчыларының хүрээленинге кирип келгенин ук кино-чурукта бүзүрелдии-биле көргүскен. Немец интеллигенцияның төөгүзү база ол профессор Зонненбруктуң өг-бүлезиниң төөгүзү-биле бир дөмей болган.

Кино-чуруктуң бирги кезии болуушкуннарның чүгле Германияда эвес, харын эжелетирген Францияда, Польшада болгаш Норвегияда база болуп турарын көргүзүп турар. Каяа даа гитлержилерниң араатанзыг үүлгедиглерин болгаш кулдандырган улустарның эжелекчилерге удур демиселиниң өзүп турарын көргүзүп турар.

Профессор Зонненбруктуң улуг оглу фашистерниң калчаалыг бодалын күүседир деп чорааш, Сталинград чанынга өлүктен. Ийи дугаар оглу Вилли Норвегияда эжелекчи шериглерде албанын эртирип турар. Уруу Рут хөгжүмчү ажылын кылып, Францияның Монтабан деп бичии хоорайында ойнап чоруп турар.

Зонненбруктуң эртем ажылының үжен чыл оюн байырлаарының хүнүнде оон өг-бүлезиниң ишти шупчузу оон бажынынга чыглып келгеннер. Байырлыг хурал Геттинген университединге болур ужурлуг турган. Профессор машина келириниң мурнунда даштын садче үнгеш, мурнунда бодунуң дузалакчызы чораан Иоахим Петерске хенертен ужуражы бээр. Петерс концентрастыг хоруудал лагеринден дезип үнгеш келгени ол.

Петерс болза, профессорнуң өске дузалакчызы Хоппе ышкаш нацисчи армияның офицери-даа апарбаан, профессор боду ышкаш хагдына-даа бербээн. Петерс фашизмге удур демисежип турган күштернин удуртукчуларының бирээзи апарган болгаш чүгле ол орук герман улусту хосталгага чедирип шыдаар деп чүвени билген.

Адазының Петерс-биле чугаалажып турарын сонга дамчыштыр Рут көрүп каар. Садче үне бергеш, Петерстиң балыын шарып бээри-биле ону бажыңынче чалап келир. Билли бодунуң төрелдериниң аразында Петерсти көрүп кааш, полицияны келдирер дээрге, Петерсти Рут камгалап алыр.

Зонненбруктуң өг-бүлезиниң чашты байырлыг хуралче чоруурда Петерсти хөделинге кадартып каар.

...Агаар дүвүрээзинин медээлеп-терге, байырлыг хурал соксаар ужурга таваржыр. Петерстиң дезип үнеринге дузалаары-биле Рут бомбадан хоргадаар черден бүдүү үнгеш чоруй баар. Петерсти Рут чорудуп шыдаваан, чүге дизе, дораан-на оон соондан өске төрелдери шуттуп чанып келгеннер. Зонненбруктуң өлүрткен оглунуң кадайы Лизль полицияже медээлепкен. Петерсти бодунуң өрээлинге чажырыпкан Рут ону бодумнуң машинамга олуртуп алгаш, хоорай даштынче каш километр черже чедирип каапкан мен деп чугаалаар. Петерсти аппарып дүжүрүп каан черинни айтып бер дээш Рутту полиция албадаан. Рут дезил четирбейн баар дээрге, ону полицейжилер боолап каар.

Зонненбруктуң кадайы өлүп калыр, оглу Виллини англичаннар тудуп аппаар. Профессор Зонненбрук ажылындан халажыр. Иоахим Петерс-биле ужурашканы бодунуң салдынчак кударгай чоруун ажыл тнилеп алыр кылдыр профессор Зонненбрукка дузалаар. Зонненбрук сеткил талазы-биле өскерилген.

Бир чыл эрткен. Дайын төнген соонда Геттинген хоорай болгаш оон университеди американнарның эжелелинде апарган. Ол катап тургустунган университетке Зонненбруктуң бойдус дугайында баштайгы лекциязы болур ужурлуг турган. Университетти катап тургузарынга дузалашканының дугайында сургуулдарга өөрүп четиргенин профессор лекциязының эгезинге чугаалаан... «Дайынның үүгле даштыкы уржуктарын арыглаарындан ангыда мораль талазы-биле база арыгланыр ужурлуг бис. Дайын чылдарының, бистиң төөгүвүстүң бачыттыг чылдарының, немец улустуң бужар чоруунуң чылдарының артынчыларындан адырлып алыр ужурлуг бис.

...Дайынга дайын чарлаарынче силерни кыйгырып тур мен...

Бир эвес бистиң бүгү немец улус өске улустар-биле найыралдыг болгаш тайбың чурттаарын күзээр болза, бүгү кижи төрелгетеннің мурнуунга бодунуң буруузундан адырлып ап болур.

Германияның эки келир үези дээш демиселинге тайбың болгаш кады ажылдажылга — бо үүлдер эргежок чугула болуп турар».

Профессор Зонненбруктуң ол лекциязынга чамдык сургуулдар удурлангаш кичээлден үнүп чоруй баарлар.

Иен хоорайның университединден келген Петерс профессор Зонненбруктуң ол лекциязынга база олурушкаш, Иенге делегейниң бойдус эртемдээннериниң съездизинге баарынче Зонненбрукту чалаар. Съездиге Зонненбруктуң көстүп келгенин сургуулдарның реаксылыг кезии канчаар-даа аажок хорадап уткаан. Сургуулдарның чурум чок чоруктарын соксадыры-биле америк эрге-чагыргалар полиция кыйгыртып келгеш, сургуулдарны тарадыр сывыртап турар. Зонненбрукту база ажылындан үндүрүпкеннер.

Зонненбруктуң оглу Вилли туттуруп чораанындан чанып келгеш, Германияны катап база чепсеглээр дээш дораан демисежир күзелдиг турар. Профессор оглун бодунуң бажыңындан үндүр ойладыптар.

Америк эрге-чагыргаларның дерзии чоруктарынга удурлангаш, профессор Зонненбрук Геттингениң университедин каггаш баар. Американнар демги профессорну Американың Колумбия хоорайда университединче чалаарга Зонненбрук оон ойталааш, харын Геттинген хоорайны каггаш тайбың болгаш Германияның чангыс-эви дээш демисежирп-биле Германияның демократтыг республиказынче чоруптар.

Профессор Зонненбрук тайбың талалакчыларының Бүгү-делегей Конгрезиниң Доктаамал Комитединиң Кыйгырыынга ат салып турарын кинонуң түннелинде көргүзүп турар.

«Бир өг-бүленің төөгүзү» деп чаа кино болза, политика талазы-биле кончуг чугула болгаш амгы үениң байдалын илередип, ак-сеткилдиг кижи бүрүзүнүң сеткил-сагыжын көдүрүп турар кино болур.

Культура-чырыдыышкын албан черлериниң ажылдакчыларының семинары

Туран хоорайга Бии-Хем районнуң культура бажыңынга районнуң культура-чырыдыышкын албан черлериниң ажылдакчыларының семинары болуп эрткен. Семинарга клубтар, номчулга бажыңнарының эргелекчилери келген.

Семинарның киржикчилери—бүгү делегей байдалының дугайында, совет патриотизмниң болгаш совет кижилерниң национал чоргааралының дугайында, база социалистиг чарыш—совет ниитилелдиң шимчедикчи күжү болур дугайында лекциялары дыңнаан.

Хана солуннуң ажылын, дүжүт ажаап алыышкынының үезинде культура-чырыдыышкын албан черлериниң ажылының талазы-биле, ылаңгыя клубтарның ажылын планнаар дугайында беседалар болган. Семинарга лекциялар номчуурунга политик болгаш эртем-билиглер вептередир талазы-биле ниитилелдиң кежигүнү эш Цашин, Туранның ортумак школазының директору эш М. Селина, ВКП(б) райкомунуң секретари эш Н. Селин олар киришкен.

Л. ФЕДИНА

Аныяктарның болгаш студентилерниң үшкү бүгү-делегей фестивалинде

„Тайбың дээш аныяк демиселчилерниң хүнү“

БЕРЛИН. Август 12—«Тайбың дээш аныяк демиселчилерниң хүнү», ынчангаш Берлин ол хүнү катап боо-чепсегленишкинге удурланган болгаш Германия-биле тайбыкның керээзин 1951 чылда чарарын негээн немец аныяктарның канчаардаа аажок улуг демонстрациязы-биле демдеглээн.

«Тайбыңның парадынга» белеткенип турган, тайбың дээш аныяк демиселчилерниң колонналары Берлинниң бүгү кудумчуларынга эртенгиниң 5 шакта-лаа чыскаалып тургулапкан турган. Хоорайның иштинге транспорт шимчээшкини эртенгиниң 7 шакта соксаан. Маркс—Энгельстиң шөлүн аныяктар дола берген. Канчаар-даа аажок улуг делгем индирлерде фестивальдиң даштыкыдан келген төлээлери болгаш Берлинниң хөй-ниитизиниң төлээлекчилери олургулаан. Кайда-даа янзы-янзы нацияларның туктары киискип тургулаан.

Эртенгиниң 8 шакта төп индирге: Германияның демократтыг республиказының президентизи Вильгельм Пик, премьер-министр Отто Гротеволь, премьер-министриң оралакчызы Вальтер Ульбрихт, чазак кежигүннери, демократтыг аныяктарның Бүгү-делегей федерациязының даргазы Энрико Берлингуэр, студентилериң Бүгү-делегей эвилелиниң даргазы Иозеф Громан, ВЛКСМ ТК-ның секретари Н. А. Михайлов, хостуг немец аныяктар эвилелиниң даргазы Эрих Хонекер, Совет контроль комиссиянның даргазы армия генералы В. И. Чуйков, СКК-ның даргазының оралакчызы И. Ф. Семичастнов, совет дипломаттыг миссиянның Германияның демократтыг республиказының чазааңда баштыңы Г. М. Пушкин, Германияның коммунистиг партиязының даргазы Макс Рейман, дипломаттыг корпустуң кежигүннери болгаш өскелер-даа үнүп келген.

Хүндүлүг аалчыларның саадап турары индирниң кырында — И. В. Сталинның болгаш Вильгельм Пиктиң канчаар-даа аажок улуг портреттери.

Байырлаашкын хүндүскү фейерверктен эгелээн. Аас ак-көк дээрде чүс-чүс ракеталар частып, янзы-янзы өңнүг оттар болуп тарап турган. Чаа-чаа ракеталар база улаштырулаштыр ужугуп-ла турган. Хенертен дээрге улуг эвес парашютчугаш көстүп келген. Ук парашютчугаш Бүгү-делегей фестивалиниң эмблемазын кадап каан гк тукту аппар чораан. Оон Совет Эвилелиниң кызыл тугун кадап каан ийиги, Германияның демократтыг республиказының тугун кадап каан үшкү парашютчугаштар дээрге көстүп келгилээн. Делегейниң янзы-янзы нацияларының туктарын кадагылаан парашютчугаштар индирлериң кыры-биле улаштыр-улаштыр эштип чоруп-ла турган.

Дээрже муң-муң көге-бугалар ужуп үнгүлээн. Олар шөлдүң кырынга үр-ле дээскинип тургулаанар.

Чыыныды улуг үрео хөгжүмүн үнүнүң адаа-биле колонналарның маршы эгелээн. Мурнунда холдарында чечектерлиг бичии пионерлер чоруп орган. Пионерлериң соон дарый аныяктарның колонналары көстүп келген. Олар бүгү делегейниң аныяктарының эң эки өңнүү И. В. Сталинның канчаар-даа аажок улуг портредин тудуп алгаш чораанар. Бурунгаар депшилгелиг бүгү кижи-төрелгеннин баштынчызынга боттарының ынакшылын чыылганнар диниттиг адыш часкаашкыннары-биле, «Ура!», «Сталин делгерезин!» деп йөрээлдер-биле илередип турган.

Парадты туктар тудукчуларының колонналары эгелээн. Фестивальдин ак туктарын туткан элээн каш чүс оолдар болгаш кыстар, оларның соонда ССРЭ-ниң кызыл туктарын туткан база ол хире хөй кижилер чоруп орган. Оон соонда Германияның демократтыг республиказының үш өңнүг туктарын туткан элээн каш чүс кижилер кел чораан. Оондаа ындында Кыдат улус республиканың, Кореяның улус-демократтыг республиказының, улус демократиязының чурттарының болгаш өске-даа чурттарның туктарын туткулаан чүс-чүс кижилер базып орган. Туктар тудукчуларының кылажы 15 минутада үргүлчүлээн.

Немец оолдар болгаш кыстар хол-холдарындан четинчип алган чоруп органнар. Даштыкыдан келген аалчылар оларга изиг байыр чедирип, алыш часкап турган.

Колонналарда төнчү чок. Хүндүскүнүң 12 шак, ынчалза-даа аныяктарның агымы бичии-даа сыыгаш дивээн.

Август 12-ниң парадынга Барыын Германияның эн-не янзы-янзы районнарындан 35 муң оолдар болгаш кыстар кээп киришкен. Олар америк эжелекчилериң болгаш зденауэржи хөлезиленикчилериң истепсүрүүшкүнүн тоовайн, бүгү-ле полицейжи моондактарны ажып эртип келгеннер.

Англи ужар-чүүлдүң өөредилге кылыр бис суг-суг дижин алгаш, кадыг-дошкуну-биле бомбалааны Гельголанд ортулукка немец тукту аппарын шашкан эрес-дидим аныяк немец демиселчилер Барыын Германияның аныяктарының эң эки кезээн төлээлеп келген оолдар болгаш кыстарның аразында базып органнар. Гельголандыга тук шашкан аныяктарның патриотчу бөлүүнүң 12 киржикчилерин, олар фестивальге киржир дээш Барыын Германиядан Чөөн Германияның кызыгаарын эртип чоруп орда, Барыын Германияның полициязы ужур-дүрүм чогу-биле база катап тудуп хоругдаан.

Барыын Германияның аныяктарының колонналарында «Соколы» деп организациядан келген аныяк социалистериң улуг бөлүү база бар. Олар барыын социал-демократтарның политиказынга удурланып, Барыын Германияны катап боо-чепсеглээрин соксадырын болгаш Германия-биле тайбыңның керээзин 1951 чылда чарарын негеп чораннар. Спортсменнер шөлдеп ийи шак иштинде үзүк чок улажып келгеннер, чыглып келген аалчылар оларга адыш часкап, байыр чедирип турган.

Тайбың дээн аныяк немец демиселчилериң канчаар-даа аажок улуг демонстрациязы сес шак үргүлчүлээн. Ук демонстрацияга 2 миллион хире аныяктар киришкен, оларның 1,5 миллиону колонналар-биле эрткен, а 500 муң оолдар болгаш кыстар демонстрацияның чоруп турган оруктарында кудумчуларга тургулаан. Берлиниң демократтыг секторунуң болгаш Германияның демократтыг республиказының аныяктары-биле кады Маркс—Энгельстиң шөлүнде индирлериң чаныбиле Барыын Германиядан келген 35 муң кижи болгаш Барыын Берлинден келген 10 муң ажыг кижи база эрткен.

Ук демонстрация болза, тайбыкта болгаш улустар аразының найыралынга, чангыс-аай, тайбынга ынакшылдыг демократтыг Германия дээш демиселге немец аныяктарның чаныш-сыныш чок күзел-соруунуң херечилели болган.

(СЭТА).

Империалистиг агентилерниң Берлинде өнчүк-чөңгээлери

БЕРЛИН. Аныяктарның болгаш студентилериң Бүгү-делегей Федерациязының канчаар-даа аажок улуг чедиишкини дайын кыпсыкчыларының болгаш оларның немец чалчаларының хорадаан килешин хайындырып турар. Дайын кыпсыкчылары болгаш оларның немец чалчалары аныяктарның тайбың камгалалының ол кайгамчыктыг манифестациязынга канчап чооп-даа болза, хора чедирер дээш хөй санныг чөңгээлиг үүлдерни кылып турарлар. АДН агентилелиниң медеглеп турары болза, бир мотоцикл, бир чадаг-терге мунган ийи кижи августуң 7-де хостуг немец аныяктар эвилелиниң Фридрих-Эбертштрассе кудумчузунга турган кезек кежигүннериниче бак чыттыг суук үүлдерлиг элээн каш шил саважыгаштар охтапкаш баргылаанар. Чадаг-терге мунган бир кижи августуң 8-че дүнезинде Фридрих-Эбертштрасседе Колумбус-хаус бажында магазиниң витриназынче фосфор холуглуг оттуг пөстер октагылапкан. Кыва берген ук отту ында чурттакчылар өй-шаанда өжүрүп алганнар. Ук хоралакчы Берлинниң барыын секторунче чаштына бээр аргалыг болган.

Потсдам шөлүнге кезек фашист дээрбечилер өнчүк-чөңгээ кылыр сорулга-биле бир демократтыг организацияның тугун өртедипкеннер, олла фашист дээрбечилер секторлар аразында кызыгаарны айтып турар бир самбыраны бензин куткаш, база өртедипкеннер. Барыын Германияның номерин (дугаарын) кадап каан бир автомобиль иштинде олурган кижилер ол бүгү үүлгедиглериниң шуптузун чурукка тыртырып алганнар. Ук чөңгээлиг чорукту хопнүүлдүг пропагандага херек барыын талакы парлалгага чемиш бээрибиле кылган боор ийин он.

(СЭТА).

АКШ-тың чазааңга Польшаның чазааның нотазы

ВАРШАВА. 1931 чылда чардынган эп-найыралдың, садыглажыышкынның болгаш консуль албаныңың дугайында дугуржулганың алды дугаар үүлүн күш чок болдурар-дыр деп Катышкан Штаттарның чазаа 1951 чылдың июль 5-те польша чазакка ындыг санал киирген. Оон-биле кады ук саналды польша чазак хүлээп албайн баар болза, үстүнде дугуржулганы бүрүнү-биле күш чок болдурар бис деп Катышкан Штаттарның чазаа база ынчап медеглээн.

Польшаның даштыкы херектер министри Скшешевский бо чылдың август 8-те Катышкан Штаттарның Польшада элчини дээрги Флекти хүлээп алгаш, аңаа польша чазактың нотазын тудускан. Ук нотада чугаалап турары болза, Катышкан Штаттарның чазаа айытынган керээнүр үр үенин дургузунда үреп келген. Ам болза, бир үүлдү күш чок болдурар-дыр деп, саналыңа алгаш, Катышкан Штаттарның чазаа ук керээни күүсетпес болгаш үрээр талазы-биле бодунуң политиказын шуут дүрүмүдерин оралдажып турар-дыр.

Бараан саарылгазының талазы-биле бедик эргелерни кандыг-даа өске күрүнеге ышкаш, Польшага база тыпсып бээр деп Катышкан Штаттарның чазаа үстүнде керээнин 6 дугаар үүлүнге хүлээнген турган. Ынчалзажок, херек кырында болуп турары болза, Катышкан Штаттарның чазаа чөптүг эвес чаңгыс талалыг шиитпирлер-биле ук хүлээлгезин үргүлчү болгаш доктаамал үреп келген. Херекселдер аймаан Польшаже экспорттаарының чөпшээрелин тыпсырда, Польшаны дорамчылай көөрүнүң политиказын Катышкан Штаттарның чазаа 1946 чылдан бээр-ле чорудуп келген, ол чорук Польшаже АКШ-тан херекселдер сөөртүп киирерин хоруурунга чедирген. Польшаның шахталарын катап тургузарын болгаш болбаазырадырын болдурбазын оралдашпышаал, Катышкан Штаттарның чазаа Барыын Европаның чурттарынче хөмүр-дашты экспорттаарын көвүдединер деп польша чазакка ындыг саналды база киирген. Ол дээрге, Катышкан Штаттарның чазааның ийи арынныг политиказының база бир илерээшкини-дир.

Үстүнде айытынган керээниң 6 дугаар үүлүн шуут үрээр чорук экономнуг харылзааларның талазы-биле Польшаны дорамчылай көөр чорук-биле кызыгаарлатынмаан. Суг оруунуң талазы-биле бедик эргелерни Польшага тыпсып бээрин көрүп турар ол-ла үүлдүң ындыг дүрүмнерин Катышкан Штаттарның чазаа база үреэн. Катышкан Штаттарның чазаа польша тукту дорамчылай көөрүнүң политиказын, америк порттарга барган польша судноларны болгаш оларның командаларын истепсүрериниң политиказын чорудуп турган. Ук политиканың илерээшкининиң сөөлгү фактызы болза, «Баторий» деп пароходтуң Гдыня—Нью-Йорк аразынга чоруур эргезин казааны болур.

Германияда эжелеп-чагырган америк зонада реституция талазы-биле польша комиссияның ажыл-чорудулгазын Катышкан Штаттарның чазаа бергедеткен, гитлержилериң үптеп алгаш барганы польша эт-хөренгини дедир эгидеринге шаптык чедирип, база бодунга ажыктыг үүлдерни оортан алырын, а Польшага хора чедирерин оралдажып турган. Оон чижээ болза, Польшаның аттар заводтарындан гитлержи эжелекчилериң үптеп алгаш барганы уксаалыг аттарны Польшаже дедир эгидерин саададып ийикпе, азы Катышкан Штаттарже чорудуп турар чоруктар болур.

Төрээн чуртунче ээп чанар польша кижилериң талазы-биле польша комиссияның ажыл-чорудулгазын Катышкан Штаттарның чазаа баштай бергедеткеш, а оон соонда мырынай шуут хоруп каан. Катышкан Штаттарның чазаа миллион-миллион поляктарны өлүрген кем-буруулуг шериг херектеннерин юстицияның польша органнарынга шилчидип бээринден үргүлчү ойталап, Барыын Германияның политиктиг амыдыралынга база катап киржир арганы ук херектеннерге тыпсып бербишаан, бодунуң ол талазы-биле хүлээлгезин шуут үрээн.

Ол бүгү үүлгедиглер болза, улустар аразынга тайбың кады-ажылдажылганы бузарынче угланган ам безин билдингир политиканың бир кезээ болуп турар. Катышкан Штаттарның чазаа Ялта болгаш Потсдам дугуржулгаларын үргүлчү үревишаан, Европада харылзааларны дүрүмүдүп быжыдарыч болдурбайн турар: Катышкан Штаттарның чазаа агрессияга херек баазаларны тургузуп, ужур-дүрүм чок чоруктун болгаш интервенцияның актыларын кылып турар.

Польшаның болгаш делегейниң хөй-ниитизиниң мурнунга улустар аразының дугуржулгазын үрээниниң харыысалгазын Катышкан Штаттарның чазаа бодундан чайладырын база оралдажып турар-дыр деп польша чазактың нотазында оон ынай чугаалап турар.

Польша чазактың нотазының төнчүзүнде чугаалап турары болза, «Катышкан Штаттарның чазаа керээниң ацаа берип турганы эргелерни ажыглаар эргезин оскунган».

Польшаның даштыкы херектер министри Станислав Скшешевский үстүнде айытынган нотаны тутсуру-биле чергелештир АКШ-тың Варшавада элчин чериниң информация албаныың бюрозун узуткаарын негээн. Чүге дээрге, ук бюронуң ажыл-чорудулгазы элчин чериниң анаа информация ажылы-биле дүүшпейн турар.

Ук бюронуң ажыл-чорудулгазының характери оон парлап үндүрүп турган бюллетеньнеринге онза тодазы-биле илерээн. Ук бюллетеньнериниң хөй кезии улустар аразының тайбың кады-ажылдажылгазынга болгаш Польша-биле эп-найыралдыг күрүнелерге удур угланган дайын суртаалын чорудуп турган.

(СЭТА).

Грециядa америк-англи чөрүлдээлер

ПРАГА. Телепресс агентилелиниң Лондонда корреспондентизиниң дамчыдып турары болза, Грециядa сентябрь 9-та болур сонгулдаларга бодунуң төлээлекчизи кылдыр Папагосту депшидер дугайында АКШ-тың шиитпири англи чазакты күштүү-биле удурландырган.

Англи чазак элээн хөй айылдарга чылдак хап турар деп корреспондент айтып турар. Бирээде, Папагостуң диктатуразы болза, херек кырында Грециядa англи саңлдарны чок кылып каап болур деп турар. Ийиде, чуртту фашисчыдарын күштелдирер деп турар америкаларның бүгү оралдажыышкыны грек улустуң шиитпирлиг удурланыышкынынга таваржыр, ынчангаш чуртта демократтыг шимчээшкинни базарынче угланган бүгү англи-америк күжениишкиннерни чок кылып каптар дээрзинге англи чазак айылызынып турар.

(СЭТА).

Дайын кыпсыкчыларының планнарынга бүгү чурттарның улустарының удурланыышкыны хүн-бүрүде өзүп турар.

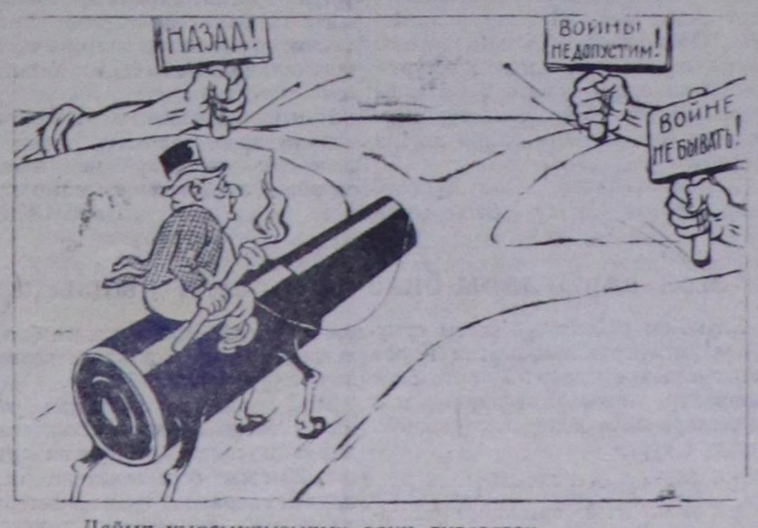

Дайын кыпсыкчызының оруу дуглалган.
Чуруу В. Лысковтуу. СЭТА-ның пресслишези.

Кэсонда чугаалажыышкыннар дугайында Синьхуа агентилелиниң медээзи

ПЕКИН. Синьхуа агентилелиниң дамчыдып турары болза:

Корей фронтузунуң штабындан Синьхуа агентилелиниң корреспондентизиниң алган медээзин өзүгаар алырга, Кореяга тайбыкчыдылга дугайында чугаалажыышкыннарны чорудуп турар төлээлекчилериниң 20 дугаар хуралы беш хонук үзүктелиишкинниң соонда, август 19-да 12 шак 30 минутада эгелээн. КНО-нуң боо-чепсектиг күштериниң талазындан улуг эвес айтырыглар дугайында ук хуралды чыылдырарын ол негээн болгаш ол айтырыглар хүн айтырыының кол кезээнге хамаарышпас болган. Хурал 16 шак 35 минутада доозулган.

Дараазында хуралды август 11-де эгелээрин көрген.

Хуралга Кореяның Улустуң армиязының болгаш кыдат улустуң эки-турачыларының төлээлериниң баштыңы генерал Нам Ир ийи талаларның аразынга кызыгаарлаар шериг шугумун 38 параллель-биле тургузар дугайында бистиң талавыстың чөптүг болгаш шынчы саналын база катап дагыннаан болгаш ол саналды шиитпирлээрин соксадыр деп күзээн удурланышкак таланың саналын шиитпирлиг ойтур шапкан.

КНО-нуң боо-чепсектиг күштери август 7-де бистиң төлээлеривистиң чепсек сөөрткен чүк машиназын агаардан пулемёт-биле боолааш, дугуржулганы ийи катап үрээн фактының дугайын, Паньмыньтяньниң боолаашкыныың соон дарый бистиң төлээлеривис удурланышкак талага август 10-да эртен 8 шак 20 минутада бижимел удурланыышкынны кылган. Август 9-та удурланышкак таланың харыызы кончуг буруу болганын удурланыышкында чугаалаан болгаш дугуржулганы элээн хөй катап үреп келгениниң соонда удурланышкак тала хоп-меге медеглелдерже кирип турарын айыткан. Удурланышкак таланың хөделиишкинин кандыг бир таварыла байдалдар деп санап болбас бодалга чедирген. Бистиң төлээлеривистиң август 10-да берген удурланыышкынынга удурланышкак тала амга чедир кандыгдаа дорт харыы бербээн.

(СЭТА).

Генерал Нам Ирниң вице-адмирал Джойга удурланыышкыны

ПЕКИН. Синьхуа агентилелиниң корреспондентизиниң Кэсондан дамчыдып турары болза:

Кореяның Улустуң армиязының болгаш кыдат улустуң эки-турачыларының төлээлериниң баштыңы генерал Нам Ир август 9-та КНО-нуң боо-чепсектиг күштериниң баштыңы вице-адмирал Джойга удурланыышкын чоруткан, ында чугаалап турары болза:

Августуң 7-ниң хүүнде 15 шакта дугуржулга өзүгаар таныы билириниң демдээ ак пөстүг болгаш ак туктуг бистиң төлээлеривистиң чепсээн чедирип чораан чүк машиназынга Кэсондан Пхеньянче орукка Сибионриниң соңгу талазынче 6 километр турар черге силерниң таланарның ийи самолёттары ужурашкан.

Силерниң таланарның самолёттары элээн үр үенин иштинде бистиң төлээлеривистиң чүк машиназының кырынга дээскинипкеш пулемёт-биле ийи боолааш, машинаның моторун кемдеткен, оон түннелиде ол, оон ынай бурунгаарлап шыдавас болган. Үстүнде айыткан фактыны херек кырынга көргүзүп болур чүүлдер бар.

Ийи талаларның харылзаа офицерлери июль 7-ниң хүүнде дугуржулга хуралынга силерниң таланарның самолёттары бистиң төлээлеривистиң ак тук демдектиг машинызынче халдавас деп чүвени шиитпирлеп чөпшээрешкен болгай. Июльдиң 21-де бистиң харылзаа офицерлеривис Хванчжу болгаш Саривонь чоогунга бистиң төлээлеривистиң ак туктарлыг 4 транспорт автомашиналарынче силерниң таланарның самолёттары халдаашкын кылганын медеглээл болгай. Ол үеде силерниң таланардан мурнунда ылгап билир ак демдектиг, ак туктуг бистиң төлээлеривистиң бүгү машиналарынче халдаашкын кылбас деп аазаан болгай силер. Үстүнде айыткан факт болза, ийи таланың аразында дугуржулганы үрээни билдингир-дир.

Паньмыньтянь районунга нейтральдиг зонага силерниң таланарның боо-чепсектиг шериглери боолаашкын кылганы-биле дугуржулганы бо чаа үрээни үргүлчүлеп турарын маңаа айтыр ужурлуг.

Үстүнде айыткан фактылар-биле холбаштыр мен мону Силерге чоруткаш, шиитпирлиг удурландым, ийи талаларның дугуржулгазын мынчаар үреп турар чоруун дагыннавазын силер хандырарынарны күзедим.

Кореяның Улустуң армиязының болгаш кыдат улустуң эки-турачыларының төлээлериниң баштыңы генерал НАМ ИР.

(СЭТА).

Вьетнамда дайын чорудулгазы

ШАНХАЙ. Вьетнамның информация агентилелиниң Соңгу Вьетнамдан алган дыңнадыын өзүгаар алырга, бо чылдың баштайгы чартыында Төп Вьетнамда Куанг-Нам можуда Улустуң армиязының кезектери дайзынның 700 ажыг кижизин чок кылып узуткааннар, 400 ажыын балыглаан база 45 халдакчы солдаттарны тудуп алганнар. Чүгле март биле апрельде Куанг-Нам можуда Улустуң армиязының кезектериниң шериглери рис дүжүдүн камгалап албышаан, 90 хире тулчуушкуннар чорутканнар. Ындыг байдал-биле француз колонизаторларның чогаадып кылганы рис дүжүдүн чок кылыр болгаш дээрбеде деп алыр дээн планын үрээннер.

Июньде Дар-Лак можуда Улустуң шериглери дайзынның оок-чепсек сөөртүп чораан 50 чүк машиналарының колониззын атакалаанар болгаш ол-ла үеде 3 чүк машиналарын чок кылып узуткаан. Ийи хүн эрткенде олар болза, француз ротаны атакалааннар. Дайзын 30 кижизин ышкынган.

(СЭТА).

АКШ Крит ортулукту бодунуң шериг баазазы болдуруп турар

СОФИЯ. «Хостуг Греция» деп баштыңы генерал Фредериктиң радио станциязының медээзин өзүгаар Болгарияның телеграф агентилелиниң дамчыдып турары болза, грек чазак ам болза, 23 миллиард драхмны Крит ортулукта дөрт порттарнын: Гораклион, Суды (Кания хоорай чоогундэ), Агиос-Николаос болгаш Аднос Гадамис порттарны эде тургузарынга үндүрген. Ол хөренги болза, Крит ортулукче Грециядa америк шериг миссиязының чоокта чаа чорааныың соонда грек чазак бо үстүнде порттарны эде тургузарынга акшаландырганы болур.

Бар медээлер өзүгаар алырга, американнар Крит ортулукта чаа-чаа аэродромнарны болгаш шериг-далай базаларын тургузуп, ону бодунуң Чер-ортузунуң дөлгайының төөн кезээнде шериг баазазы кылдыр хуулдуруп турар.

(СЭТА).

Франкочу Испанияны АКШ хөреңги-биле хандырып турар

ВАШИНГТОН. Франкочу Испанияга 5,6 миллион доллар түннүг чаа чээлини тыпсып турарын АКШ-тың экспорт-импорт банкызы чарлаан. Ол чээлилер болза, Катышкан Штаттарның дайын программазынга эргежок чугула стратегиг бүдүрүлгени калбартыр арганы Испанияга бээр ужурлуг.

Ол чээлилер болза, Испан Марокко дээди шынарның демир рудазын тып үндүрериа хөгжүдеринге, күгүр, чес болгаш пирит тывыжын улгатырарынга, вольфрам бүдүрүлгезин калбартырынга херек коргулчун бүдүрүлгезин көвүдедир сорулга-биле херекселдер садып алырынга хереглетинер деп экспорт-импорт банкызы чарлаан.

(СЭТА).

Харыысалгалыг редактор О. А. ТОЛГАР-ООЛ.

РЕДАКЦИЯНЫҢ АДРЕЗИ: Кызыл Щетинкин кудумчузу, бажың, 7. ТЕЛЕФОННАРЫ: Харыысалгалыг редакторнуң 2—62; харыысалгалыг редакторнуң ораалакчызының, партия амыдыралының, культура, литература болгаш уран-чүүл килдистериниң—3—88; харыысалгалыг секретарының, пропаганда болгаш агитация, көдээ ажыл-агый, үлетпүр болгаш транспорт, чаа-чаа килдистериниң—3—68; иштики информация, бухгалтерияның—3—65.

Б01478. Облкүүскомнуң типографиязы